

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 12 SAYI: 66 Mart-Nisan 2002

Devrim yolu engebelidir, dolambaçlıdır, sarptır; onyılların mücadelesidir

Kızıldere ve On'lar

*Kızıldere'den Günümüze
Teori ve Pratik*

Oportünizm Nedir?

*Aralık 1971 Tarihli Mektup
Mahir Çayan*

*THKP-C'nin
İdeolojik-Politik Çizgisinin Oluşumu*

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
Halkın Devrimci Öncüleri
Ömür Karamollaoğlu*

Mehmet Yıldırım, Nihat Kurban, Süleyman Aydemir, Cemalettin Düvenci

*Ülkemiz Sol'unda
"Pratik" İdeolojik Mücadele*

*Kadroolar ve Politikada
"Güç-Nicelik" Kavrayışı*

*Emperyalist Terör,
Askeri İşgal ve Filistin*

Filistin... Filistin...

<http://www.kurtuluscephesi.com>
5. Yılında

İÇİNDEKİLER

KIZILDERE VE ON'LAR	3	30 Mart 1972 Kızıldere
KIZILDERE'DEN GÜNÜMÜZE TEORİ VE PRATİK	4	Kızıldere'de THKP-C ve THKO'nun yönetici ve önder kadrolarının katledilmesinin 30. yılında THKP-C'nin gelişimi ve ülkemiz solu üzerindeki etkisini irdeleyen bir yazı.
OPORTÜNİZM NEDİR?	14	Mahir Çayan yoldaşın kaleminden oportünizmin niteliği üzerine.
ARALIK 1971 TARİHLİ MEKTUP MAHİR ÇAYAN	16	1971 sonlarında THKP-C içinde ortaya çıkan sağ-sapma üzerine Mahir Çayan yoldaşın Ankara'ya yazdığı mektup.
THKP-C'NİN İDEOLOJİK-POLİTİK ÇİZGİSİNİN OLUŞUMU	18	1965-71 döneminde THKP-C'nin oluşumu ve Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ideolojik-politik temelleri üzerine bir değerlendirme.
THKP-C/HDÖ SAVAŞÇILARI: ÖMÜR KARAMOLLAOĞLU MEHMET YILDIRIM NİHAT KURBAN SÜLEYMAN AYDEMİR CEMALETTİN DÜVENCİ	24	Onlar, Halkın Devrimci Öncüleri olarak toprağa düştüler...
ÜLKEMİZ SOL'UNDA "PRATİK" İDEOLOJİK MÜCADELE	26	Ülkemiz sol'undaki ideolojik mücadelenin niteliği üzerine bir inceleme.
KADROLAR VE POLİTİKADA "GÜÇ-NİCELİK" KAVRAYIŞI	30	Küçük-burjuvazinin "güce tapma"sında ifadesini bulan "güç-nicelik" kavrayışının politikadaki yansımaları üzerine.
EMPERYALİST TERÖR, ASKERİ İŞGAL VE FİLİSTİN	36	Emperyalizmin yayımlacı politikalarının İsrail ordusunun Filistin topraklarını yeniden işgal etmesiyle birlikte görünür hale gelen niteliği üzerine.
FİLİSTİN... FİLİSTİN...	40	Filistin'deki sınıf ilişkileri ve bu ilişkilerin politik ve örgütsel yansımaları irdeleyen bir yazı.
http://www.kurtuluscephesi.com 5. YILINDA	44	Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası 5. yılına girdi.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Ederi: 1.000.000 TL.

3 €

Abone Ederi:

10 Sayı 40 €

15 Sayı 55 €

Bu sayı İLKER Matbaası'nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 5 Nisan 2002

30 MART 1972 KIZILDERE

MAHİR ÇAYAN

1946 Samsun

ERTAN SARUHAN

1942 Fatsa

SİNAN KAZIM ÖZÜDOĞRU

1949 Şarkışla

SABAHATTİN KURT

1949 Gevaş

AHMET ATASOY

1946 Ünye

HÜDAİ ARIKAN

1946 Çivril

CİHAN ALPTEKİN

1947 Ardeşen

NİHAT YILMAZ

1937 Fatsa

ÖMER AYNA

1952 Dicle

SAFFET ALP

1949 Kayseri

Kızıldereli'den Günümüze Teori ve Pratik

“Ülkemiz solunda tam bir teorik keşmekeş hüküm sürmektedir. Öyle ki, aynı revizyonist tezleri temel alan ve bunları değişik ambalajlamalarla piyasaya süren, kendi özgücünün dışında güçlere bel bağlayan çeşitli oportünist fraksiyonlar, en sert bir şekilde birbirlerini oportünizmle, pasifizizmle, ihanetle vs. ile suçlamaktadırlar. Kendi aralarında taktik ayrılık bile sayılmayacak ufak değerlendirme veya deyiş farklılıkları etrafında fırtına koparmaktadırlar.

Sözde yapılan ideolojik polemiklerde, utanmazca yapılan tahrifatların, küçük-burjuva çığırtkanlıklarının ‘biz eskiyiz biliriz’ ukalalıklarının tozu dumanı içinde tam bir kördöğüşü yıllardır süregelmektedir.

Ülkemizde güçlü bir proletarya hareketinin olmamasının sonucu, solda ideolojik seviye yüksek değildir. Bu yüzden, böyle bir ortamda neyin doğru olduğu, neyin eğri olduğu ayırılmaz olmuş, herşey birbirinin içine girmiştir.” (Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim-I*)

Mahir yoldaşın 1971 yılında yayınlanan *Kesintisiz Devrim-I* broşüründe ülkemiz soluna ilişkin olarak ortaya koyduğu bu gerçekler günümüze kadar neredeyse değişmeden kalmıştır. Zaman zaman ülkemiz solunda egemen olan revizyonizmin ve oportünizmin ideolojik etkisi kırılabilmişse de, silahlı devrimci mücadelenin kesintiye uğradığı dönemlerde yeniden güç kazanmışlar ve geçmişten ders alarak yeni söylem ve ambalajlarla ortaya çıkmışlardır. Böylece “neyin doğru, neyin eğri olduğu”nun ayırtedilemezliği günümüze kadar süregelmiştir.

THKP-C'nin kurulduğu 1971 yılına kadar ideolojik düzeyde ana sorun, ülkemiz solundaki revizyonist ve oportünist “devrim teorileri”nin niteliklerini marksizm-leninizmin belirlemeleri ışığında sergilemek ve bunların yeni yetişen devrimci kuşak üzerindeki etkilerini kırmak olmuştur.

Bu süreçte, özellikle radikal küçük-bur-

juvazinin politik gücü özel bir yere sahip olmuştur. 1950 sonrasında küçük-burjuvazinin siyasal ve ekonomik gücünü yitirmesine paralel olarak “düzen karşıtı” konuma geçmesi ve sosyalizmin dünya çapında kazandığı prestijden dolayı “sosyalizm” adı altında politik arenada yer alışı, soldaki ideolojik keşmekeşin belirleyicisi haline gelmiştir. “Bu ortamda ülkemizdeki sosyalist hareket bağımsız olamamış, sürekli olarak küçük-burjuva radikalizmi ile iç içe olmuş ve de küçük-burjuvazinin legalite şemsiyesi altında gelişmeye çalışmıştır.”*

Kimileri doğrudan legal parti kurarak (Sadun Aren, Behice Boran, M. Ali Aybar'ın başını çektiği TİP) legalizmin bayraktarlığını yaparken, kendi bünyesinde Çetin Altan gibi küçük-burjuva aydınlarına özel bir yer ayırmıştır. Diğer “eski tüfekler”den Mihri Bel-

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

li ise, küçük-burjuva milliyetçi-devrimcilerin (radikal küçük-burjuvaların) olası bir askeri darbesine bağlı olarak kendisinin siyasal yaşayışının kalkmasını ve buna paralel olarak legal bir parti kurma hesapları içinde olmuştur. Dolayısıyla tüm “radikal sol” söylemine karşın pratikte legalizmin ve kendi özgücü (devrimci proletarya) dışındaki güçlere (radikal küçük-burjuvazi) bağlı politikaların sürdürücüsü olmuştur.

Bugün hiç kimsenin anımsamadığı, anımsamak istemediği bu Mihri Belli politikasının özü, tüm ilerici ve devrimci hareketi küçük-burjuva radikallerinin kuyruğuna takmaktan ibarettir. Bir başka deyişle, Mihri Belli'nin tüm politikası, 1965 sonrasında gelişen devrimci gençlik hareketini ve onun örgütü Dev-Genç'i küçük-burjuva radikallerinin gerçekleştireceği bir “sol darbe” için gerekli ortamı yaratmak amacıyla kullanmak olmuştur.

1965 sonrasında ülkemiz solunda etkin durumda olan “eski tüfek” Mihri Belli, bu amacına ulaşabilmek için Marksist-Leninist belirlemeleri tahrif etmekten kaçınmamıştır. Bir başka deyişle, Marksist-Leninist teoriyi, gelişen devrimci hareketi küçük-burjuva radikallerinin gerçekleştireceği bir askeri darbenin kuyruğuna takmak amacıyla bozmuş ve farklı biçimde sunmaya çalışmıştır.

M. Belli, örneğin, Lenin'in *Ne Yapmalı?* da ortaya koyduğu örgütlenme anlayışının temelini oluşturan profesyonel devrimciler örgütlenmesini açıkça reddetmezken, işlevlerini, değişik söylemlerle değiştirmeye çalışmıştır. Mahir yoldaş, bu durumu *Kesintisiz Devrim-I* de şöyle ifade etmektedir:

“Mihri Belli'ye göre, ilk etapta proletaryayı bilinçlendirecek ve örgütlendirecek olan, profesyonel devrimciler değildir. (Bütün bunlar için bkz. Mihri Belli, *Milli Demokratik Devrim*, s. 49-50-51-52)

Mihri Belli bir sosyalist (!) aydın olarak, bu anlayışa hayatının düsturu olarak sonuna kadar sadık kalmıştır. Bu yüzden hayatı boyunca proletaryanın bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi meselesi ile hiç ama hiç uğraşmamıştır; çünkü onun ekonomist anlayışına göre, proletarya kendi kendine bilinçlenecektir. Proleter kökenli olmayan sosyalistlerin görevi, ona dıştan bilinç götürmek değildir.

O zaman, bu anlayışa göre, Mihri Belli gibi proleter kökenli olmayan sosyalistlere (!) düşen görev, proletaryanın dışındaki devrimci sınıfları, mesela, küçük-burjuvaziyi bilinçlendirmek ve örgütlenmektir. Ve Mihri Belli de bütün politik hayatı boyunca bu görevi başarıyla yerine getirmeye çalışmış bir ‘sosyalisttir’.”

“O küçük hesaplar peşinde koşan tam bir ‘reel-politiker’dir. (Burjuva anlamda gerçekçi politikacıdır). Ve her reel-politiker gibi, avareliğin zirvesinde, serseri mayın gibi dolaşmaktadır.”

Diğer yandan, aynı dönemin “cazip şöretler”inden Doğu Perinçek keskin bir “Halk Savaşı” savunucusu olarak ortaya çıkmış ve “Mao Zedung düşüncesi”nin ülkemiz solundaki yaratıcısı ve varedicisi olmuştur. Ancak Doğu Perinçek, söylemde alabildiğine “maoist” ve keskin bir “halk savaşı” yandaşken, pratikte Mihri Belli gibi küçük-burjuva radikallerinin gerçekleştireceği bir askeri darbenin savunucusu ve destekçisi olmuştur. Ve doğal olarak, çevresine topladığı yeni devrimci kuşağı bu amaç doğrultusunda kullanmıştır.

Bu dönemde keskin “maoist” söylemle kendisini gizlemeye çalışan Doğu Perinçek’in gerçek yüzünü sergilemek yine Mahir yoldaşa kalmıştır.

“Bizim partimiz MİLLİ KURTULUŞ cephesidir. Bizim partimizin komutanı Mustafa Kemal’dir. Bizim partimizin üyeleri Amerikan sömürücüleriyle ortaklık etmeyen bütün bir MİLLET’dir.” (Doğu Perinçek, *İşçi-Köylü Gazetesi*, Sayı: 7, s: 4)

Hemen anlaşılacağı gibi, bu milli cephe partisi, Kemalist Doğan Avcıoğlu'nun ‘halkın içinden gelen ve halkın nabzını elinde tutan’, içinde milli cepheyi teşkil eden *Devrim Partisidir*. (Bkz. D. Avcıoğlu, *Türkiye'nin Düzeni*, s: 523) İşte kendisiyle küçük burjuva radikalleri arasında hiçbir fark görmeyen, ‘Hep dostluk, mücadele yok’ diyen sağ oportünizm! *Bizim partimiz ne milli cephe partisidir, ne de bizim partimizin komutanlığı küçük burjuva radikallerine aittir. Biz sosyalistlerin partisi, Marksist bir partidir ve partimizin de eylem kılavuzu kemalizm değil, bilimsel sosyalizm-*

*dir!”**

İşte böylesine bir ortamda gelişen devrimci hareket, bir yandan Marksizm-Leninizmi doğru bir biçimde kavramak ve buna uygun olarak ülkemiz devriminin rotasını saptamak görevi ile yüzyüze iken, diğer yandan Marksist-Leninist teorinin oportünistler tarafından tahrif edilmesine karşı mücadele etmek durumunda kalmıştır.

Mahir yoldaşın **Revizyonizmin Keskin Kokusu I-II, Sağ Sapma, Devrimci Pratik ve Teori, Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine, ASD’ye Açık Mektup** yazılan oportünizme karşı ideolojik mücadelenin yazılan olurken, **Kesintisiz Devrim-I** ve **Kesintisiz Devrim II-III** Marksist-Leninist teorinin ve buna bağlı olarak geliştirilen devrim stratejisinin ortaya konulduğu metinler olmuştur.

Bu ortamda oligarşinin 12 Mart 1971 darbesine gelinmiştir.

12 Mart darbesi, bir yandan küçük-burjuva radikallerinin iktidar hesaplarını altüst ederken, diğer yandan solda buna bağlı geliştirilen politikaların tümüyle iflas etmesine neden olmuş ve aynı zamanda silahlı mücadeleyi savunan kesimlerde de ayrışmalara yol açmıştır.

“Silahlı propagandaya, gerillaya karşı olmanın hainlik sayıldığı hemen hemen herkesin savaş, silahlı eyleme geçme sözlerini ağızdan düşürmediği 12 Mart öncesi ortam ile 12 Mart sonrası ortam iki ayrı dünya gibidir. En iyi devrimciliği en keskin gözükme şeklinde anlayan, silahlı propagandayı ağızlarından düşürmeyen, silahlı propagandayı savunmayan herkesi hainlikle suçlayan pek çok legal dönemin keskin ‘gerilla uzmanları’ silaha sarılmaktan başka hiçbir yolun kalmadığı 12 Mart sonrasında ise, 12 Mart öncesinde devrim meselesini iyi düşünmediklerini, aslında silahlı propagandanın örgütleyici olmadığını, yanlış olduğunu, daha önce meseleleri iyi bilmediklerini, 12 Mart’tan sonra teoriyi öğrendiklerini söyleyerek, daha önce pasifizm diye küfrettikleri uluslararası revizyonizmin çizgisine dört elle sarılmışlardır...”

Soldaki bu oluşum, Partimizi de etkilemiş ve Partimizin içinde ufak

bir grup, Partimizin ideolojik, teorik ve stratejik görüşleri ile eylemlerini narodnizmin, anarşizmin teorisi ve pratiği diyerek, pasifist cephenin Parti içindeki uzantıları olmuşlardır”**

THKP-C saflarında ortaya çıkan sağ ve pasifist görüşler, Yusuf Küpeli ve M. Ramazan Aktolga’nın başını çektiği grubun ihracı ile tasfiye edilmiştir.

Ancak solda bu gelişmeler olurken, silahlı devrimci mücadele yeni yetişen genç kuşak üzerinde büyük bir sempati ve prestij sahibi olmuştur. Böylece uzun yıllar süren revizyonizmin ve oportünizmin ideolojik etkisi önemli ölçüde kırılmış ve silahlı devrimci mücadele solda egemen hale gelmiştir. Bunun sonucu olarak da, bu dönemden başlamak üzere, oportünizmin ve revizyonizmin tüm çabası silahlı devrimci mücadelenin gelişimini ve etkisini kırmak ya da saptırmak noktasında yoğunlaşmıştır. Bir başka deyişle, 12 Mart askeri darbesinden 12 Eylül askeri darbesine kadar geçen sürede ülkemiz solunda sürdürülen tüm ideolojik tartışmaların, polemiklerin ve tahrifatların temel eksenini silahlı devrimci mücadele ve onun stratejik belirlemeleri olmuştur. THKO saflarında meydana gelen gelişmeler (özellikle Halkın Kurtuluşu dergisi etrafında örgütlenen ve zaman içinde TDKP’yi kuran “sosyal emperyalizm” savunucusu ve “maoist” kesimin THKO’nun silahlı mücadele anlayışını reddetmesiyle), THKP-C’yi silahlı devrimci mücadelenin temel örgütlenmesi haline getirirken, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi’ni de, bu mücadelenin temel devrim stratejisi haline getirmiştir. Bu dönemden itibaren silahlı devrimci mücadeleye yönelik her türlü oportünist ve revizyonist eleştiri, polemik ve tahrifat, her zaman **THKP-C’yi ve onun devrim stratejisini hedef almıştır.*****

Diğer bir deyişle, 12 Mart sonrasında ülkemiz solunda ortaya çıkan her örgütlenme THKP-C ve onun devrim stratejisine göre

** Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

*** İ. Kaypakaya’nın önderliğini yaptığı TKP/ML, 12 Mart sonrasında solda meydana gelen gelişmenin bir sonucu olarak 1973 yılında D. Perinçek’in PDA’sından ayrılarak oluşturulmuştur. Görüşlerinde “Mao Zedung düşüncesi” ve “sosyal-emperyalizm” tezine göre silahlı mücadele kavrayışı ikincildir. Bu nedenle, TKP/ML’nin silahlı mücadele anlayışı çok daha az eleştiri konusu olmuştur.

* Mahir Çayan, *Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine*

kendi konumunu belirlemek durumunda olmuştur.

Ülkemiz solunda bu gelişmeler olurken, THKP-C, Kızılder'e de tüm yönetici ve önder kadrolarını kaybettiğinden, belli bir örgütsel yapıya sahip değildi. Ancak THKP-C'nin örgütsel yapısı dağılmış olmasına karşın kitleler üzerindeki etkisi ve yarattığı sempati öylesine büyük olmuştur ki, neredeyse soldaki tüm tartışmalar ve ayrışmalar THKP-C çizgisi üzerinde toplanmıştır. Bu dönemde THKP-C'nin Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ne uygun olarak yeniden örgütlenmesi ve savaşı kaldığı yerden sürdürmesi sorunu, ülkemiz solunun büyük bir kesimini ilgilendiren bir olgu haline gelmiştir. Bir başka deyişle, soldaki tüm tartışmaların ağılık noktasını **THKP-C çizgisini benimsediklerini ya da savunduklarını söyleyenler arasında** başlayan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin **ne olduğu ve nasıl pratiğe geçireceği tartışması** oluşturmuştur.

1975 sonlarına gelindiğinde THKP-C çizgisi etrafında süregelen tartışmalar, bir yandan THKP-C hareketinden gelen bazılarının THKP-C çizgisini tümüyle reddetmelerini getirirken (daha sonraları KSD* olarak bilinen kesim), diğer yandan THKP-C çizgisini savunanlar arasında **iki farklı yorumun** ortaya çıkmasına neden olmuştur. THKP-C çizgisinin bu iki farklı yorumu, giderek pratik faaliyette ayrışmayı getirmiş ve iki farklı örgütlenme ve oluşum ortaya çıkmıştır.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin nasıl yorumlandığı konusunda odaklanan bu ayrışma, asıl olarak THKP-C'nin Kızılderre sonrasında dağılan örgütsel yapısının nasıl kurulacağı sorunundan başlamıştır.

Birinci görüş, Mahir yoldaşın *Kesintisiz*

* "KSD", 12 Mart öncesinde THKP-C ilişkileri içinde yer alan ve 1974 Affı ile dışarı çıkan bazı "eski THKP-C'lilerin" aylık olarak yayınlamaya başladıkları "Kurtuluş Sosyalist Dergi"nin kısaltmasıdır. Bunlar Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin yanlış olduğunu söyleyerek THKP-C çizgisinden ayrı bir çizgi oluşturmaya yönelmişlerse de, THKP-C'nin kitleler üzerinde yarattığı sempatiyi kullanmak amacıyla, her zaman kendilerinin "THKP-C kökenli" olduklarını göstermeye çalışmışlardır. Bu nedenle de, THKP-C'nin yayın organı olan "Kurtuluş"un adını kullanarak dergi çıkarmışlardır. Bu iki derginin birbirine karşıtılmaması için, bunların çıkardıkları dergi ve grupları KSD olarak ifade edilmiştir. Bu ifade, aynı zamanda 1971 öncesinde M. Belli'nin yayınladığı ASD'ye (Aydınlık Sosyalist Dergi) bir çağrıştıma niteliğindedir.

*Devrim II-III'*de ortaya koyduğu belirlemeler esas alınarak kitle içindeki sempatiyi doğrudan **politik-askeri nitelikte** örgütleyecek bir örgütsel yapının **yukardan aşağı** kurulması gerektiğini söylerken; diğer görüş sahipleri, önce öğrenci hareketi içindeki sempatiyi, 1965-71 döneminde olduğu gibi, gençlik örgütlenmesi temelinde örgütleyerek işe başlamak ve daha sonra "partileşme"ye gidilmesi gerektiğini (**aşağıdan yukarı**) ileri sürmüşlerdir.

THKP-C'nin örgütsel yapısının yeniden kurulması konusunda başlayan bu tartışma, açık biçimde **örgütlenme anlayışı** çerçevesinde gelişmiştir. Doğal olarak örgütlenme konusundaki tartışma, **neye göre ve niçin örgütleneceği** tartışmasına dönüşmüştür. Böylece Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde ifadesini bulan devrim anlayışı, ülkemizdeki devrimin yolu ve rotası konusunda ayrışmanın ortaya çıktığı ana konu haline gelmiştir.

Silahlı propagandayı temel mücadele biçimi olarak kabul eden, dolayısıyla kır ve şehir gerilla savaşını esas alan bir stratejik çizginin kadrolarının üniversite öğrencilerinin akademik-demokratik mücadelesi **içinden** mi, yoksa bu akademik-demokratik mücadelenin **dışından** mı örgütleneceği sorunu, legal ve yarı-legal ilişkilerden yola çıkarak illegal bir örgütsel yapıya mı gidileceği, yoksa illegal örgütsel yapının oluşumuna paralel olarak legal ve yarı-legal ilişkilere mi gidileceği tartışmasını da beraberinde getirmiştir.

Böylece Leninist parti anlayışı çerçevesinde Öncü Savaşını yürütecek örgütün niteliği konusunun teorik tartışmanın çerçevesini belirlediği bir evrede, **Öncü Savaşının ne olduğu ve ne anlaşılması gerektiği** sorunu öne çıkmaya başlamıştır. Farklı örgütlenme anlayışına sahip olanların Öncü Savaşını anlayışlarının da farklı olacağı açıktır.

İşte bu aşamada öğrenci hareketinin akademik-demokratik mücadelesi içinde ve legal olarak THKP-C sempatisini örgütlemeyi savunanlar, Öncü Savaşının stratejik niteliğe sahip olmadığını, 12 Mart gibi **açık faşizm** koşullarında yürütülmek zorunda kalınan bir **taktik evre** olduğunu, dolayısıyla **günümüzde böyle bir durum olmadığı için** Öncü Savaşına yönelik bir örgütlenmeye gidilemeyeceğini ileri sürmüşlerdir. Bu görüş sahiplerine göre, legal alanda (asıl olarak öğrenci hareketi içinde) "banşıl mücadele

yöntemleri” kullanılarak oluşturulacak kitle örgütlenmesi içinde “en geniş kitle içinde en dar kadro örgütlenmesi”ne giderek “partileşme süreci” tamamlanacaktır. Ve onlara göre, yeniden açık faşizm koşulları ortaya çıktığında, yani askeri darbe yapıldığında, bu örgütlenme Öncü Savaşına başlayacaktır, “tıpkı 1971’de olduğu gibi”!

Mahir yoldaş ise, *Kesintisiz Devrim II-III*’de şöyle yazmaktadır:

“Pasifistler, uzlaşıcı ve teslimiyetçi tutumlarını, ‘ülkemiz, uzak-doğu veya Latin Amerika ülkeleri gibi değildir; oralardaki kitlelerde bir isyancı gelenek vardır. Oysa ülkemizde durum başkadır, böyle bir gelenek yoktur. Bu yüzden, önce kitleleri silahlı aksiyonun dışındaki mücadele biçimleri ile bilinçlendirip, örgütleyelim, yani silahlı mücadele için asgari (!) örgütlenmeyi sağlayalım, ondan sonra silahlı mücadeleye başlanız’ diyerek haklı ve mazur göstermeye çalışmaktadırlar. (Pasifistlerin, emperyalizmin işgali altında olan ülkemizde meseleyi bu şekilde koymalarının Türkçesi, ‘önce revizyonist çalışma yaparak, kitleyi ve kendimizi örgütleyelim, ondan sonra da devrimci mücadeleye başlanız’ demektir. Oysa **barışçıl mücadele metodları temel alınarak yapılan örgütlenme asla savaşıma aşamasına geçemez. Yunanistan örneği açıktır.**”) (abç)

Bu görüş sahipleri, faşist milis saldırılarının yoğunlaştığı bir evrede “faşizme karşı direniş komiteleri” kurarak ve ne olduğu bilinmeyen DSB’ler (devrimci silahlı birlikler) oluşturduklarını söyleyerek, kendilerinin “barışçıl mücadele metodları” temel almadıklarını iddia etmişlerdir. Dolayısıyla, Mahir yoldaşın *Kesintisiz Devrim II-III*’de eleştirdiği görüşle kendi yaptıklarının bir ilişkisi olmadığını göstermeye çalışmışlardır. Mahir yoldaşın sözleriyle ifade edersek, “bu revizyonist ve pasifist yorum, formel mantığa göre çok mantıklı (!) olduğu için, meselelere henüz diyalektik materyalizmin ışığı altında bakamayanların kafalarını bulandırmıştır”.*

1977 Mayıs’ına kadar “**Devrimci**” **Gençlik** dergisi çıkaran ve bu tarihten sonra kendilerini “**Devrimci**” **Yol** dergisi çevresinde

örgütleyen bu görüş sahiplerinin 12 Eylül askeri darbesi koşullarında ne duruma düştükleri (Yunanistan’da 1967 askeri darbesi sonrasında olduğu gibi) ve yıllar sonra “partileşme sürecini” bile tamamlamadıklarını itiraf edişleri gözönüne alındığında, tüm yapının sıradan bir oportünizm olduğunu bugün bile anlamayan pek çok kişi mevcuttur.

Bu dönemde “Devrimci” Yol ile THKP-C/HDÖ arasında gelişen bu ideolojik tartışma ve farklılaşma, aynı zamanda günümüze kadar THKP-C çizgisi üzerindeki her türlü tartışma ve farklılaşmanın da temel eksenini oluşturmuştur. Dolayısıyla, daha sonraki yıllarda ortaya çıkan THKP-C çizgisini savunduklarını söyleyen her örgütlenme ve yapılanmanın görüşleri bu iki değerlendirmenin çerçevesinde oluşmuştur. Ancak “Devrimci” Yol oportünizminin THKP-C’nin ideolojik-politik görüşlerinden giderek uzaklaşmasını ve farklılaşmasını **gizlemek amacıyla** yaptığı tahrifatların ve “yeni görüşler”inin bu kesimler üzerinde çok daha fazla etkili olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır. Özellikle “Devrimci” Yol’un, Öncü Savaşının içeriğini boşaltmak ve böylece kendi farklılaşmasına teorik bir kılıf bulmak amacıyla ortaya attığı “taktik evre” belirlemesi, neredeyse THKP-C çizgisinin izleyicisi olduğunu söyleyen tüm örgütlenmelerce kolayca benimsenmiştir. Örneğin, bunların içinden günümüze kadar gelen “Devrimci Sol”, 1978 ortalarında “Devrimci” Yol’dan ayrılarak bağımsız bir yapılanmaya yönelmişse de, “Devrimci” Yol’a yönelik tüm eleştiri ve suçlamalarına karşın, onun teorik belirlemelerini olduğu gibi almış ve sürdürmüştür.

“Devrimci” Yol’un kendi oportünizmini ve THKP-C’nin ideolojik-politik çizgisini reddedişini gizlemek amacıyla kullandığı Öncü Savaşının “taktik bir evre” olduğu iddiası, bir yandan Öncü Savaşını Halk Savaşının “alt evresi” haline sokarken, diğer yandan Öncü Savaşını “açık faşizm koşullarında uygulanacak bir taktik” haline dönüştürmekle kalmamış, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, DSB’ler türünden örgütlenmeye gittikleri iddiasıyla da beslenmiştir. Böylece, “Devrimci” Yol oportünizminin silahlı mücadele anlayışı, kendi teorik dayanağını Lenin’in “**Gerilla Savaşı**” yazısından alan bir temele oturtulmuştur. Oysa ki, “meseleleri az çok bilen” herkesin çok iyi bildiği gibi, silahlı propaganda ile Lenin’in gerilla savaşı konusundaki belirlemelerinin doğrudan bir ilişkisi yoktur.

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

Mahir yoldaşın *Kesintisiz Devrim II-III*'de ifade ettiği gibi, o güne kadar (ve bugün de) "gerek ülkemizdeki, gerekse de dünyadaki pasifistler, silahlı propagandayı temel çarpışma biçimi olarak Öncü Savaşı sürdüren devrimci örgütlerin mücadelesine, 'bu bir avuç adamın, hakim sınıflarla düellosudur. Bu anarşizmin, narodnizmin çizgisidir. **Lenin'de böyle bir çarpışma biçimi yoktur.** Sorunu bu şekilde ele alış, herşeye silahın ucundan bakmaktır... vs."** diyerek karşı çıkmışlardır. (abç) Ve bu pasifist eleştirilere Mahir yoldaşın yanıtı da açık ve nettir:

"Bu tip çarpışma biçiminin Lenin'de olmadığını söyleyen bu pasifistlere en iyi cevabı Lenin vermektedir.

Sözü Lenin'e bırakalım:

'Marksizm çarpışma biçimleri sorunlarının salt tarihsel bir incelenmesini gerektirir. Bu sorunu, somut tarihsel durumdan ayrı olarak ele almak, diyalektik maddeciliğin esaslarının yeterince kavranmadığını gösterir. İktisadi evrimin değişik aşamalarında, siyasal-ulusal-kültürel canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar; bunlarla ilgili olarak ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir.' (Lenin)**

Evet, yaşanan somut tarihsel durumda (emperyalizmin III. bunalım döneminde) ve de iktisadi evrimin (emperyalizmin) değişik aşamalarında siyasal, ulusal-kültürel canlı koşullardaki değişimleri dikkate almadan Marx, Engels, Lenin, Stalin, Mao'nun yapıtlarından, pratikten kopuk, mekanik olarak çalışma tarzları tespit edenler, iyi birer marksolog olabilirler, ama asla proleter devrimcisi olmazlar."***

Görüleceği gibi, silahlı propaganda ve Öncü Savaşı, hiçbir biçimde Lenin'in "*Gerilla Savaşı*" yazısına dayandırılarak açıklanabilecek ya da "doğruluğu kanıtlanabilecek" bir mücadele biçimi ve mücadele değildir. Ama "Devrimci" Yol oportünizmi, o

dönemin sözüyle ifade edersek "Kesintisizleri savundukları"ı iddia etmelerine karşın, hemen her yerde Lenin'in "*Gerilla Savaşı*" yazısını ön planda tutmuşlardır. Bunun sonucu ise, "Devrimci" Yol çevresinde Lenin'in "*Gerilla Savaşı*" yazısında ortaya koydukları benzer bir silahlı mücadele anlayışının yaygınlaşması olmuştur. Doğal olarak, "Kesintisizler"in yerini Lenin'in "*Gerilla Savaşı*" yazısı almış ve neredeyse "Devrimci" Yolların elkitabı haline gelmiştir.

Bu durum, **silahlı propaganda ile gerilla savaşının bir ve aynı şey olduğu** şeklinde bir düşüncenin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu düşünce, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin ortaya konulduğu **Kesintisiz Devrim II-III'de silahlı propaganda**, hiçbir tartışmaya ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde, gerilla savaşını temel alan bir **politik mücadele biçimi** olarak ortaya konulmasına rağmen, her yerde etkin ve egemen olmuştur.

"Devrimci" Yol tarafından askeri savaş biçimi olan gerilla savaşının politik mücadele biçimi olan silahlı propaganda ile özdeşleştirilmesi nedensiz değildir.

Herkesin bilebileceği gibi, politik mücadele biçimi siyasal iktidarın ele geçirilmesine yönelik, politik mücadeleye ilişkin bir kavramdır. Marksizm-Leninizmde politik mücadele biçimi, kitlelerin bilinçlendirilip örgütlenmesinden eyleme sokuluş tarzına kadar tüm politik faaliyeti belirleyen niteliktedir. "Devrimci" Yol oportünistlerinin yaptığı ise, politik mücadele biçimi olarak silahlı propagandayı **askeri savaş biçimi haline dönüştürerek**, silahlı propaganda dışındaki politik mücadele biçimlerini tek politik mücadele biçimi olarak sunmak olmuştur. Bunlar da, *Kesintisiz Devrim II-III'de* ifade edildiği gibi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi çerçevesinde ikincil (tali) olan politik mücadele biçimleridir ki, bunlara **klasik politik kitle mücadelesi** adı verilir.****

**** Klasik politik kitle çalışması öz olarak, "Kitlelerin içine girerek, kitlelerin acil gereksinimleri etrafında, kitleleri örgütleyip, eyleme sokma ve kitlelere siyasi bilinç götürüp örgütleme, yani emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik hak ve istemleri etrafında kitleleri örgütleyip, siyasi hedefe yönlendirme" olarak tanımlanır. Sonuçta bu örgütlenme "yeterli" seviyeye ulaştığında ve ülkedeki milli kriz tam olarak olgunlaştığında "silahlı ayaklanma" gündeme gelecektir.

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

** Mahir yoldaşın *Kesintisiz Devrim II-III'de* yaptığı bu alıntı Lenin'in **Gerilla Savaşı** adlı yazısından.

*** Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

Sonuç olarak, “Devrimci” Yol oportünizmi, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi’nde temel (politik) mücadele biçimi olarak ortaya konulan silahlı propagandayı silahlı eylemle (gerilla savaşıyla) özdeşleştirerek, tali (ikincil) mücadele biçimi olarak tanımlanan klasik politik kitle mücadelesini tek politik mücadele biçimi olarak sunmuştur. Bu bir kez kabul edildikten sonra, gerisi kendiliğinden gelmektedir.

Klasik politik kitle mücadelesi temel (tam deyişle tek) kabul edildikten sonra, legal çalışma, gazete çıkarma, legal parti kurma vb. gibi faaliyetler doğal ve yapılması gereken faaliyetler olarak ortaya çıkmaktadır. Lenin’in değişik yazılarında ortaya koyduğu türden bir silahlı örgütlenme de bu faaliyetin bir parçası olarak gündeme gelmek durumundadır.

Lenin, örgütlenme planını ortaya koyduğu *Bir Yoldaşa Mektup*’ta bu silahlı örgütlenmeyi şöyle tanımlamıştır:

“Gösterilerde ve hapisten adam kaçırma eylemlerinde vb. görevlendirilmek üzere, askeri eğitim görmüş ve özellikle güçlü ve atılgan işçilerin alındığı savaş gruplarına da ihtiyacımız var.”*

İşte silahlı propaganda ile gerilla savaşı, dolayısıyla silahlı eylem, özdeşleştirildikten sonra, Öncü Savaşı, Lenin’in ifade ettiği gibi “savaş grupları”nın gerçekleştirdiği silahlı eylemler dizisine dönüşmektedir. “Devrimci” Yol’un DSB’leri de, bu anlayışın bir parçası olarak tanımlanmıştır (Her ne kadar hiçbir silahlı eylem gerçekleştirilmemişlerse de). Bu da revizyonistler gibi “gerilla yapan şube

* Lenin, *Gerilla Savaşı* yazısında şöyle yazmaktadır:

“Silahlı mücadele, birbirlerinden *kessenkes* olarak ayrılması gereken, *farklı* iki amaca yöneliktir; önce, bu mücadele kişilere, liderlere ve ordu ve polisteki görevlilere suikast yapmayı amaçlar, ikinci olarak, hem hükümete ait, hem de özel kişilere ait para kaynaklarına el koyar... Bu mücadele biçimi, toplumsal mücadelenin tercih edilen ve hatta tek biçimi olarak, halkın başıboş unsurları, lumpen-proletarya ve anarşist gruplar tarafından benimsenmiştir. Sıkıyönetimin ilanına, taze birliklerin harekete geçirilmesine, kara-yüzler katliamına (Sedlet’ler) ve askeri mahkemelere, otokrasi tarafından benimsenen bir ‘misilleme’ mücadele biçimi olarak bakmak gerekir.”

Sonuç olarak Lenin şu saptamayı yapar:

“Proletaryanın partisi, gerilla savaşına, biricik, ya da hatta baş mücadele yöntemi olarak hiçbir zaman bakamaz.”

açmak”tan başka birşey değildir.

Böylece “Devrimci” Yol, Öncü Savaşıyla, silahlı propagandayla, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi’yle, kısacası **THKP-C’nin ideolojik, politik ve askeri çizgisiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir yola girmiştir**. Bu durumun THKP-C’ye sempati duyan kitlesi tarafından tepkiyle karşılandığı her durumda, şu tekerlemeyi yineleyip durmuşlardır:

“Onlar (kendi deyişleri ile Acilciler) silahlı eylem yapıyorlarsa, biz de yapıyoruz. Onların silahlı adamları varsa, bizim de var, ama biz yaptıklarımıza, onlar gibi silahlı propaganda demiyoruz.”

Yıllar sonra ise bu “kopuş”u şöyle ifade etmektedirler:

“Burada sözkonusu olan kuşkusuz geçmişin değerlendirilmesi ve özellikle THKP-C hareketi karşısında alınan tavırdır. 12 Mart sonrası dönemde 70’lerin başında gelişen silahlı mücadele eylemlerinin yenilgileri karşısında yaygın bir red eğilimi vardı. Devrimci Yol’un 68 hareketinin ve onun en ileri noktası olarak biten THKP-C hareketinin doğal uzantısı olarak görülmesine karşın, onun örgütlenme ve mücadele hattında THKP-C’nin Mahir Çayan tarafından formüle edilmiş çizgisinden önemli farklılıklar olduğu biliniyor.

Geçmişin eleştirisi bu şekilde (o dönemde sağ bir eğilim olarak yaygın olduğu şekilde, geçmiş hareketin toptan reddi olarak değil) mücadele içinde ve mücadelenin somut gereklerine uygun politikalar ve çözümler getirmeye çalışarak gerçekleştiriliyordu.”**

“Devrimci” Yol oportünizminin THKP-C çizgisinden kesin olarak kopuşu ve bunun sonuçları, oligarşinin 12 Eylül askeri darbeyle birlikte tartışması bir nitelik almasına rağmen, yapılan tahrifatların THKP-C çizgisini savunan kesimler üzerindeki etkileri varlığını yıllar boyu sürdürmüştür.

Politik bir mücadele biçimi olarak silahlı propaganda ile askeri bir savaş biçimi olarak gerilla savaşının birbiriyle **eşdeğer** hale getirilmesi THKP-C çizgisinde, daha tam de-

** Yeniden, “Devrimci” Yol Dosyası, Sayı: 24, s:13

yişle, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde sürekli bir sağ-sapmanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Gerek teorik yetersizlikten, gerekse pratik zorluklardan dolayı, bu sağ-sapma, stratejik çizgiden uzaklaşmayı ve giderek Latin-Amerika ülkeleri "resmi" Komünist Partilerinde görülen tarzda bir revizyonist çizgiye kayılmasını beraberinde getirmiştir.

Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nde ortaya çıkan sağ-sapmanın en tipik özelliği, "politik" örgütlenme ile "askeri" örgütlenmeyi birbirinden ayırmaktır. İster legal faaliyet ile illegal faaliyetin birbirinden ayrılması gerekliliğine dayandırılsın, ister silahlı propagandanın silahlı eylemle özdeş kabul edilmesine dayandırılsın, her durumda bu sağ-sapma, politik ve askeri faaliyetlerin birbirinden ayrılmasıyla sonuçlanır.

Bu sağ-sapmanın tipik görünümü ise, klasik politik kitle çalışmasını legal ve yarı-legal faaliyetler olarak temel alırken, gerek bu faaliyetleri desteklemek amacıyla, gerekse ülkede gelişen önemli politik olayları protesto etmek amacıyla bir takım silahlı eylemler yapılmasıdır. Legal ve yarı-legal politik faaliyet, ağırlıklı olarak, haftalık bir dergi etrafında yürütülen dernek ve sendika faaliyeti olurken, illegal faaliyet ise, silahlı eylem gruplarının gizli çalışması ile sınırlıdır. Böylece politik-askeri bir örgütlenme amacıyla biraraya gelenler, klasik revizyonist örgütlenmeye dönüşmektedirler. Diğer bir deyişle, klasik revizyonist örgütlenmeler gibi, silahlı mücadelenin solda prestij kazanması üzerine "gerilla yapan bir şube" açma yerine, gerilla bir şubeye dönüştürülmektedir. Bunun sonucu olarak, stratejide tali (ikincil) mücadele biçimi olarak ortaya konulan klasik politik kitle çalışması temel olurken, silahlı propaganda, silahlı eylem düzeyine indirgenerek, ikincil hale gelmektedir.

Her sağ sapma gibi, bu sağ-sapmanın klasik politik kitle çalışması da, kitlelerin ekonomik-demokratik mücadelesini politik mücadeleye dönüştürmek şeklinde bir kendiliğindencilik oluşturur.

Mahir yoldaş *Kesintisiz Devrim II-III'*de bu klasik "kitle çalışması"nın niteliğini şöyle ortaya koyar:

"Bu çizginin kitleleri bilinçlendirme politikası:

- Merkezi periyodik bir yayın organı (siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak)

- Broşürler

- Nakil görevini yapan merkezi organın dağıtım şebekesinde, mahaller birim alınarak örgütün bürokratik kademelerini kurmak

- Ve de sözde askeri hareketlerin (silahlı propaganda değil) asgari örgütlenmesi.

Bütün bunlara revizyonistler stratejik örgütlenme derler. Önce bu sözde stratejik örgütlenme için çalışılır."

Ve Mahir yoldaş şöyle devam eder:

"Elbette bu yoldan gidildiğinde de **görünüşte bazı ilerlemeler olacaktır**. Ancak bu yolun savunucuları, başlangıçta savaşçı niteliklere sahip olsalar bile, bu niteliklerini kaybedecek ve giderek bürokratlaşacaklardır. Yitirilen devrimci öz ve de pasifize edilmiş beş-on emekçi; işte bu görünüşün yolu basitleştirilince budur." (abç)

İşte bu durum, yani bu yoldan gidildiğinde **başlangıçta** ortaya çıkan "bazı ilerlemeler", çoğu zaman bu yolun yanlışlığının üstünü örtmekte ve bu yolun izleyicilerinin yapılan her türlü eleştiri ve uyarı dikkate almamalarına neden olmaktadır.

Oysa ki, başlangıçta bu yolu izlemeye yönelenlerin "bazı ilerlemeler" sağlamalarının temelinde, ekonomik-demokratik mücadele alanında egemen olan revizyonist ve pasifist çizgilerin kitleler üzerinde yaratmış olduğu düşüncüsel ve güvensizlik yatmaktadır. Silahlı mücadeleyi savunduğunu söyleyenlerin böylesi bir ortamda yeni bir "soluk" ve yeni bir "söylem" ortaya çıkarmaları, ister istemez kitleleri hareketlendirmekte ve kendilerine yönelik bir eğilim ve sempati yaratmaktadır. Bu da, izlenen çizginin doğru olduğu düşüncesini pekiştirmektedir.

Bu yoldan gidildiğinde görünüşte sağlanan ilerlemelere rağmen, Mahir yoldaşın yıllar önce uyardığı ve "Devrimci" Yol'un da pratikte gösterdiği gibi, "karşı-devrimin baskı şartları altında örgüt bir türlü silaha sarılabileceği seviyeye gelemeyiz."

"Zaman geçer. Asgari örgütlenme için şartlar bir türlü hazır olmaz. Giderek örgüt tam bir bürokratin batağına saplanır. Üyelerdeki savaşçı ruh (eğer varsa) yiter; elemanlar merkezi organın çıkmasını bekleyen gazete bayilerine dönerler. Dağıtılması güç, okuyucusu fazla olmayan gaze-

te bayileri halinde 'işçi-köylü bölge komiteleri' iki-üç sözde yönetici pasifistin gevezelik, entelektüel tartışma ve de rapor alan-rapor veren bir bürokratik mekanizması haline döner.

Aşın gizlilik ile laçkalık beraber gider. İlegalitenin çarkları pasifizm adına döner. Arada bir hazırlanıp para gasbı işi olursa, merkez birkaç kişiyi tayin ederek bu işin yapılmasını organize eder. Böylece örgütün çok yönlü çalışmayı başarı ile yürüttüğü kanısına varılır. Haftalar, aylar stratejik örgütlenmeyi ve de askeri eylemler için asgari örgütlenmeyi tamamlama hikayesi ile, 'büyük işler planlanıyor' havası içinde, gevezelik, yazıcı işleri ile geçer."

Şüphesiz silahlı mücadeleye ilişkin olarak ortaya çıkan bu tür sağ-sapmalar, her zaman ve her yerde aynı biçim altında ortaya çıkmaz. Kimi durumlarda, klasik kitle mücadelesini temel alan örgütlerin silahlı gruplar oluşturmaları şeklinde klasik revizyonist çizginin yeni bir versiyonu olarak ortaya çıkarken (örneğin MLKP gibi); kimi durumda silahlı grupların desteklediği klasik kitle çalışması anlayışı şeklinde ortaya çıkar (TİKB gibi). Ancak görünümdeki bu farklılıklara rağmen, 1980 sonrasında ülkemiz solunda egemen olan **ideolojisizlik** ortamında, Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi **içinde** ortaya çıkan sağ anlayışlar, neredeyse ülkemiz solundaki tüm örgütlenmelerin bir çizgisi haline gelmiştir. MLKP'den TİKB'ye, TKP/ML'den DHKP-C'ye kadar her örgütlenmenin anlayışı bu çerçevede şekillenmiştir. Devrimci mücadeleye katılan her yeni kişi, **bu benzerlikten dolayı**, bu çizgiyi hiçbir biçimde sorgulamamakta ve olduğu gibi benimsemektedir.

Bugün bu çizginin pratikteki görünümü, İstanbul'da oluşturulmuş bir büro çevresinde haftalık, onbeş günlük ve aylık dergiler çıkarmak, bunun değişik kentlerde temsilciliklerini açmak, çeşitli alanlarda ve mahallelerde değişik adlarla dernekler kurmak, bazı küçük semtlerdeki sendika şubelerinde faaliyet yürütmek, 1 Mayıs gibi önemli günlerde pankartlar hazırlamak, bildiriler yayınlamak, afiş asmak ve olabilecek en çok kişiyi "alanlara getirmek" ve özel silahlı gruplarla değişik zamanlarda bir takım silahlı eylemler yapmak şeklindedir.

Kimileri (MLKP gibi) bu yolla şehirlerde

ortaya çıkacak (elbette kendiliğinden) ayaklanmanın güçlerini oluşturma planları yaparken, kimileri de bu örgütlenmeyle sağlanan yeni "zinde güçleri" "dağlara" çıkarma planları yapmaktadır. Aylar ve yıllar bu planların gerçekleşeceği günleri beklemeyle geçerken, örgüt saflarında meydana gelen bezginlikler, bıkkınlıklar ve dağılmalar "yeni" bazı yöntemler bulunarak ortadan kaldırılmaya çalışılır. Bulunan en "yeni" yöntem ise, **yeni bir söylemle yeni bir dergi çıkarmaktır.***

Mahir yoldaşın *Kesintisiz Devrim II-III*'de açık biçimde ifade ettiği gibi, bu yoldan gidildiğinde, örgüt **asla** savaşıma aşamasına geçemez.

Bütün sapmalara karşı ideolojik mücadelenin gelip dayandığı son nokta burasıdır. Buraya geldiğinde, sürekli karşılaşılan durum, bu çizgiyi izleyenlerin ne denli "savaşkan" oldukları ve bunların "savaşkanlığı"na karşı ne denli güven duyulduğu olmaktadır. Bir başka deyişle sorun, çizginin doğru ya da yanlışlığı sorunu değil, bu çizgiyi izleyenlere karşı duyulan güven ve inanç sorunu haline gelmektedir. Sanılmaktadır ki, pasifist bir çizginin izlenebilmesi için kişinin kendisinin de pasifist olması gerekmektedir. Dolayısıyla, kişinin ya da kişilerin "aktivist" olmaları, çizginin de "aktivist" olduğu sanısı yaratmaktadır. Böyle bir sanı karşısında yapılan her türlü eleştiri ve değerlendirme, kaçınılmaz olarak "güven" ve "inanç" duygularıyla karşılaşmakta ve elbette bu duyguları güçlü olanlar tarafından kesinkes reddedilmektedir.

Oysa sorun, ne kişisel nitelikle, ne de "inanç"la ilgilidir. Lenin şöyle yazmaktadır:

"Her mücadele biçimi, kendine uygun bir tekniği ve uygun mekanizmayı gerektirir. Nesnel koşullara göre parlamenter mücadele başlı başına mücadele şekli haline geldiği zaman Partide kaçınılmaz olarak parlamenter mücadele mekanizmasının karakteristik çizgileri daha güçlü

* Ne yazık ki, bu yöntem de "yeni" değildir. "Devrimci" Yol'un 1977-80 arasında kullandığı bir yöntemdir. Bu nedenle, önce Devrimci Gençlik dergisi çıkartılırken, 1977 Mayıs'ında Devrimci Yol dergisi, 1978-79 yılında Devrimci Yol broşürleri ve 1980'de günlük Demokrat gazetesi çıkartılmaya başlanmıştır. Yayınlardaki bu değişkenlik, durağanlaşan kitesinde hareketlilik, yeni birşeyler olacağı beklentisi yaratmayı amaçlamıştır.

biçimde ortaya çıkar. Buna karşılık nesnel koşullar yığınların mücadelelerini kitlesel siyasal grevler ve ayaklanmalar şeklinde ortaya çıktığında proletaryanın partisi, *bu* mücadele biçimlerine 'hizmet edecek' bir 'mekanizmaya' sahip *olmalıdır*. Söylemeye gerek yok ki, bu parlamenter mekanizmalardan farklı olarak biçimlendirilmiş özel bir 'mekanizma' olacaktır...

Öte yandan, sadece proletarya değil, her sınıfın politik bakımdan **yönetici öncülerinin bileşimi**, hem bu sınıfın durumuna, hem de mücadelenin **temel biçimine bağlıdır**.* (abç)

Evet, "her mücadele biçimi, kendine uygun bir tekniği ve uygun bir mekanizmayı gerektirir". Bu nedenle, silahlı propagandayı temel almayan bir çizgiyi izleyenlerin örgütsel yapısı ve tekniği ile silahlı propagandanın örgütsel yapısı ve tekniği birbirinden kesinkes ayndır. Dolayısıyla Mahir yoldaşın "**barışçıl mücadele metodları temel alınarak yapılan örgütlenme asla savaşıma aşamasına geçemez**" belirlemesi "inancı" değil, nesnel gerçekliği ifade eder.

Diğer yandan, farklı mücadele biçimlerinin örgütlenmesinin yöneticileri de bu biçimlere uygun olarak şekillenir. Dolayısıyla,

kişilerin kişisel nitelikleri, hiçbir biçimde barışçıl ve pasifist mücadele biçimlerinin niteliğini değiştirmez; ancak, bu barışçıl ve pasifist mücadele biçimleri, ya kişileri kendisine uygun hale getirir, ya da kendisine uygun kişilerin yönetime gelmesini sağlar.

Bu tarihsel gerçekliğin ışığında söyleyebiliriz ki, Kızıldere'nin üzerinden otuz yıl geçmiş olmasına rağmen, ülkemiz solundaki ideolojik keşmekeş ve teorik yetersizlik hâlâ süregitmektedir. Oligarşinin 12 Eylül askeri darbesinden sonraki süreçte, özellikle de 1990 sonrasında solda egemen olan **ideolojısizleşme**, ideolojik ve teorik sorunların "önemsiz ayrıntılar" olarak algılanmasına neden olmuşsa da, pratikte tüm zamanların sapmaları ve hataları varlığını sürdürmektedir. Bugün THKP-C çizgisini savunduğunu söyleyen pek fazla örgütlenme kalmamıştır.** Yine de hâlâ kendilerinin THKP-C "kökenli" olduklarını söyleyenler vardır. Zaman zaman THKP-C'nin "mirası"nın kendilerinde olduğunu iddia edenler olmakla birlikte, bu söylemi kullananlar, ya tasfiye olmuş ya da THKP-C'nin ideolojik-politik ve stratejik çizgisiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan bir çizgiye savrulmuşlardır. Bu somut duruma rağmen, THKP-C'nin silahlı devrimci mücadelenin ideolojik-politik ve stratejik örgütlenmesi olması gerçeği, tüm açıklığı ile varlığını sürdürmektedir.

** Bize göre, THKP-C/HDÖ dışında hiçbir örgütlenme kalmamıştır. Ancak değişik adlar altında hâlâ THKP-C çizgisini savunduğunu söyleyen ve adını kullanan bazı oluşumlar ya da çevreler mevcuttur. Bunlar, ya sağa sivrulmanın "geçiş aşaması"nda bulunmaktadır, ya da neyi neden yaptıklarını tanımlayamadıkları bir pratik içinde bir çevre durumunda bulunmaktadır. Yine de süreçleri tamamlanmadığı için ve kendilerini iyiniyetle bu şekilde tanımladıklarından dolayı, bunları THKP-C çizgisinin çerçevesi içinde değerlendirmek fazlaca yanlış olmayacaktır.

* Lenin, The Crisis of Menshevism, Proletary, No. 9, 7 Aralık 1906, *Collected Works*, cilt: 11, s. 354

Oportünizm Nedir?

“Bilimsel sosyalizmin ustaları devrimci savaşı, iktisadi, siyasi, ideolojik mücadele diye tanımlarlar.

Sahip olduğu devlet aygıtı, ideolojisi, kültürü, sanatı ... vb. bilimsel sosyalizmin karşısında bozguna uğramış olan karanlık güçler, zorla, savaşla gelişmesini, güç kazanmasını önleyemedikleri proleter sosyalizminin gelişmesini bir süre de olsa engellemek için, proleter sosyalist saflara sızarak proleter sosyalist teoride tahrifler, sabotajlar yapmaya, devrimci saflarda kargaşalık yaratmaya çalışırlar.

‘Tarihin diyalektiği öyledir ki, Marksizmin teorik zaferi, onun karşıtlarını Marksizm kılığına girmeye mecbur eder.’

Bilimsel sosyalist teoride tahrifler yapma ve kafaları bulandırma eylemi mutlaka bilinçle ve art niyetle yapılmaz. İnsanlığın mutluluğu, özgürlüğü vb. gibi yüce amaçlarla yola çıkan kişi, iki bin yılın idealist tortularından salt anlamıyla anlamamasının ve de devrimci teoriyi kavrayamamasının sonucu -proleter sosyalist teorinin lafızlarına kölece bağlanması, sınıf iç güdüsünde devrim yapamamış sözde sosyalist, pratiğe katılmayan bir birey vb.- bilimsel sosyalist teoride tahrifler yaparak, gerici sınıfların hesabına pekala çalışabilir. Bu kişiye literatürde ‘objektif olarak ajan’ denilir.

Bilimsel sosyalizmin ustaları tehlikeyi başlangıçtan itibaren görmüşler ve bilimsellik kisvesi altındaki bu gerici güçlerin devrimci saflardaki uzantılarıyla, yaşantıları boyunca mücadele etmişlerdir. Bilimsel sosyalizmin gelişimi bir yerde bu sapmalara karşı verilen uzun mücadeleyle hızlanmış ve güç kazanmıştır. Açıkça karşı saflarda yer alanlardan çok daha tehlikelidirler, sosyalist saflardaki gericiler.

Kısaca özetlersek, anti-sosyalist güçlerin, kılık değiştirip devrimci saflara sızarak, bilimsel sosyalist teoride sabotajlar yapmasına literatürde ‘oportünizm’ denir. Oportünizm bukalemun gibidir. Amacı için girmeyeceği kılık, yapamayacağı şey yoktur.

‘Oportünizm çeşitli kılıklara bürünerek sosyalist hareket içinde ortaya çıkar. Oportünizmin kılığını, o ülkenin ekonomik ve sosyal bünyesi, gelişme derecesi -gelişme derecesi ile kopmaz bağları bulunan-proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyi, dolayısıyla ülkenin içinde bulunduğu devrim aşamasının niteliği belirler. Kısaca denirse, dünyadaki ve ülkedeki hakim ve tali çelişiklere göre oportünizm biçimlenir, kılık kıyafetini ayarlar. Hangi devrim süreci içinde olursa olsun, hangi kılığa bürünmüş olursa olsun oportünizmin değişmez özelliği ideolojik mücadeleden kaçmaktır. Oportünizmin panzehiri ideolojik müca-

deledir. Oportünizm devrimci teorinin karşısına hiç bir zaman açıkça çıkamaz.’

Oportünizmin açıkça çıkamamasından anlatılmak istenen şudur: açıkça teorik tartışmalardan kaçınmak, devrimci teoriyi küçümseyerek yalnız pratiğe önem vermek, koşulları ve olanakları uygun ise bilimsel sosyalizmin öğrenilmesine karşı çıkmak ve parti içinde sosyalist eğitimi önemsememek, ülkenin koşullarının uygun olmadığını söyleyerek bilimsel sosyalist teoriye ters düşen kavramlar kullanmak ve aykırı şeyler söylemek ve kanımızca en önemlisi de, bilimsel sosyalizmin ustalarının arkasına gizlenerek, bilimsel sosyalizmin ana metinlerinde tahrifat yaparak, kendi oportünist tezlerini bilimsel sosyalizmin tezleri diye savunmaktır.

En son söylediğimiz oportünizm, yani bilimsel sosyalizm ustalarının eserlerini tahrif ederek, bilimsel sosyalizm ustalarının, yaşadıkları dönemin bazı ülkelerinin ayrı ve özel koşullarının oluşturduğu sosyal pratikten hareketle, o ülkeler için geçerli olan istisnai tezlerini, evrensel geçerliliğe sahip tezler diye ileri sürerek veyahut bunun tam tersi bir davranışla uzlaşmaz çıkar çelişkileri devam ettiği sürece, evrensel geçerliliğe sahip ana tezlerin geçmiş dönemin tezleri olduğunu ve içinde yaşanan dönem için geçerli olmadığını söyleyerek kafalarda kanışıklık yaratıp kendi tezlerini sinsice sergileyen oportünizm en ince, en dikkat edilmesi gereken ve de en tehlikeli olan oportünizm türüdür.”

Mahir Çayan

Revizyonizmin Keskin Kokusu-I,

Türk Solu dergisi, Sayı: 91,

12 Ağustos 1969

Aralık 1971 Tarihli Mektup* Mahir Çayan

Yoldaşlar,

Bundan önceki mektupta sadece İlhan ve Mahmut'larla aynı örgütlenme içinde olamayacağımızı ve de fiilen bütün bağlanımızı kestiğimizi yazmıştık.

Bunun nedenlerini de iki ana başlık altında toplamıştık:

1) İdeolojik-politik-stratejik çizgi farklılığı,

2) Yoldaşlığa sığmayacak şekilde bu iki kişinin, en haince oligarşinin hücrelerindeki yoldaşlarını ilzam edecek işler yapmaları, en adice, bırakalım devrimci yoldaşlığı, feodal dostluğa bile sığmayacak tavırlar almaları.

... Politikleşmiş askeri savaş stratejisi terkedilmiş, pasifist revizyonist Kıvılcımlı çizgisi (yeni bir yorumla) partiye egemen kılınmıştır.

Bu iki arkadaş ortak görüşlerimiz olan ve bir ölçüde hareketimizin ideolojik, teorik temellerini oluşturan bütün eski yazıları, Parti ve Cephe bildirilerini, Kurtuluş'ta tespit edilen çizgiyi ve de yazıp da bastırılmayan konuşmalarımızı, vs.'yi tümünden reddetmektedirler.

"Peki, o dönemde sizler bu görüşleri solda savunmuyor muydunuz?" sorusuna verdikleri cevap oldukça ilginç:

"Evet savunuyorduk. Biz de böyle düşünüyorduk. Ancak o zaman biz Marksizmi iyi bilmiyorduk. Mahir'in söylediklerini olduğu gibi kabul ediyorduk. Oysa bu altı ay içinde okuduk, öğrendik. Eski görüşlerin, parti çizgisinin Narodnizm ile Marksizmin eklektik bir karışımından başka birşey olmadığını anladık. Aslında eski çizgi fokoculuğun Marksist terminoloji altında tezgahlanmasından başka bir şey değildir. Eski çizgimiz sol sapmaydı."

... Bildiğimiz kadıyla bu arkadaşlar, Marksizmden habersiz kişiler değil, tam tersine bu konuda toplantılarda vs.'lerde sözcülük yapan çeşitli fraksiyonların yanlış çizgide olduğunu, sosyalizmin ustalarının eserlerinden alıntılar söyleyen ve de aylarca birlikte devrim anlayışı, çalışma tarzı, örgüt anlayışı, Türkiye'nin şartları gibi konularda konuşup hemfikir olduğumuz kişilerdi.

Mayıs ayının sonuna kadar parti çizgisini hararetle savunan bu

* Mahir Çayan yoldaşın THKP-C içinde ortaya çıkan sağ-pasifist sapma üzerine İstanbul'dan Ankara'ya yazdığı mektup. Mektubun orijinali yakalanmalar sonucunda polislin eline geçmiştir. Buradaki metin, İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi savcısı tarafından hazırlanan İkinci THKP-C Davası İddianamesi'nden alınmıştır.

arkadaşlar, İstanbul'daki arkadaşlarımızın yakalanmaları üzerine, eski ideoloji ve stratejilerini değiştirerek, eski çizgiyi sol sapma diye mahkum ederek, kitaplar içine dalarak (bütün pratik görevlerini bir yana itip) Marksizmi öğrenip, sonunda da “eskiden Doktor genellikle doğru söylüyordu. Biz Doktor'un dediklerini yanlış değerlendirmişiz” diyerek, zamanında revizyonist ve anti-leninist diye mahkum edilmiş olan çizgiyi, partinin yeni çizgisi diye ilan etmişler, bunu Doktor'un her dediğinin doğru olduğunu söyleyerek değil, genellikle doğru söylüyordu diye yapmaktadırlar.

... Partimizin çizgisi politikleşmiş askeri savaş çizgisidir.

Bilindiği gibi, salt gerilla savaşı kendi başına askeri niteliktedir...

Gerilla savaşı, kavram olarak tek başına devrimci bir anlama sahip değildir.

Ancak emperyalizmin (açık ve gizli) işgali altında olan ülkenin marksistlerinin, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının, dolayısıyla politik bilinç götürme temel aracı ve de bu yoldaki temel çalışma tarzı olarak gerilla savaşını almalarına politikleşmiş askeri savaş çizgisi denir.

Politikleşmiş askeri savaş deyişiyse, silahlı propaganda deyişi arasında muhteva olarak fark yoktur.

THKP-C'nin İdeolojik-Politik Çizgisinin Oluşumu*

30 Mart 1972 günü Niksar'ın Kızıldere köyünde Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'nin kurucusu ve önderi Mahir Çayan ve yedi yoldaşı ile Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun iki savaşçısı, ülkemiz devrim tarihinin tanık olduğu ilk büyük çatışma sonucunda şehit düştüler. Ve aradan 25 yıl geçti. Tüm bu dönemde, On'lar, ülkemiz devrim mücadelesinde bir kilometre taşı olarak her dönemde devrim mücadelesinin yolunu aydınlatıldılar. On'lara dair çok şeyler söylendi. Kimileri, On'ların mücadelesinin yarattığı sempatiyi kendi oportünist amaçları için kullandı; kimileri On'ları küçük-burjuva anarşisti ilan etti. Kimileri On'ların yiğitliklerini, kahramanlıklarını öne çıkartarak, On'ların devrimci düşüncelerini silikleştirmeye çalıştı. Kimileri ise On'ları yok saydı. Ama On'lar, **"Teoriyi devrim yapmak için okuduk, öğrendik. Ancak bu ulema olduk anlamında yorumlanmamalıdır. Biz sosyalizmin öğrencileriyiz. Ve bu öğrencilik hayatımız boyunca devam edecektir."** diyerek savaştılar ve tüm çarpıtmalara, tahrifatlara ve suçlamalara karşı günümüze ulaştılar.

1960-72 dönemi, 1961 Anayasası'nın getirdiği sınırlı demokratik hak ve özgürlükler ortamında yürütülen ekonomik-demokratik mücadeleler ile başlamıştır. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) kuruluşuyla birlikte yükselen işçi hareketi, giderek tüm halk kitlelerinin kendi talepleriyle harekete geçmesini getirmiştir. 1965'

ten itibaren yükselen kitle hareketleri, öğrenci gençliğin anti-emperyalist hareketleriyle birleşerek, tüm toplumun politize olmasını getirmiştir. Ancak dönemin en karakteristik yanı, ekonomik-demokratik hareketin belirleyiciliği ve bu hareketin örgütlerinin (işçi sendikaları ve öğrenci demekleri) başatlığıdır. Bir başka deyişle, bu dönemde ekonomik ve demokratik kitle örgütlerinin faaliyetleri önde olmuş ve onlara özgün nitelikler kazandırmıştır.

1960-72 döneminin temel özelliklerinden bir diğeri ise, **doğru devrimci çizgiye sahip Marksist-Leninist öncünün mevcut olmayışıdır.**

Bu açıdan 1960-72 dönemi, ekonomik-demokratik mücadelenin ülke çapında yayıldığı, demokratik kitle örgütlerinin Marksist-Leninist öncünün mevcut olmadığı koşullarda tüm kitle hareketlerini yönettiği ve doğru devrimci çizginin olduğu ve de doğru devrimci çizgiye sahip devrimci öncünün kurulduğu bir dönemdir. Daha tam deyişle, bu dönem, **Türkiye Halk Kurtuluş Partisi ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin oluşturulduğu ve onun devrim stratejisi olan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin formüle edildiği bir dönemdir.**

Mahir Çayan yoldaş, Kızıldere'den kısa bir süre önce kaleme aldığı *Kesintisiz Devrim II-III*'de bu tarihsel dönemi şöyle ifade etmektedir:

"Bilindiği gibi Türkiye Solu'nda uzun yıllar revizyonizm, pratiğe ışık tutmayan entellektüel tahlilleri, kuyrukçu çalışma tarzı ve iğrenç ilişkileri

* Bu yazı ilk kez, *Kurtuluş Cephesi'nin* Mart-Nisan 1997 tarihli 36. sayısında yayınlanmıştır.

ile etkin ve yönlendirici unsur olmuştur.

1961 Anayasası'nın oluşturduğu sınırlı demokratik haklar, bu akıma hiçbir tarihsel dönemde olmayan maddi bir ortam yaratmıştır.

Devrimci hareket, devrimci-milliyetçi bir rotanın peşine takılarak, onun himayesinde entellektüel planda yıllar önce sosyalizmin ustaları tarafından yazılmış, çizilmiş ve her biri, belli bir devrimci pratiğin ürünü olan siyasi tahliller, yerli 'teorisyenler' tarafından adaptasyonlarla, teori yeniden keşfedildi (!). Yıllar ülkedeki devrimci mücadeleye ilişkin 'nereden ve nasıl başlanmalıdır?' sorusuna açıklık getirecek somuta ilişkin hiçbir şey yazılmadan geçti. Kitap ve broşür çıkarma (ticaretle karışık) başlı başına bir eylem haline geldi.

Yetişen genç devrimci kuşaklar da bu ortamda, bu ortamın ilişkileri içinde sosyalist gıdalarını aldılar.

Ülkede belki hiçbir sömürge ülkede olmayan çok enteresan bir durum ortaya çıktı. Korkunç bir seviyede (!) (aslında yıllar önce ustalarca yapılmış olan) teorik polemikler, ideolojik spekülasyonlar solu kınıp geçirirken, **pratik ise üç-beş üniversitelinin, küçük-burjuva anlamda yaptığı gençlik eylemleri olarak kalıyordu.**

Revizyonist anlayışla, Amerikalılar yeniden keşfediliyor, üç aşağı-beş yukarı, belli bir seviyede olan herkesin kabaca doğru olarak değerlendirileceği, ülkenin tarihsel şartlarının içine 'lider teorisyen kadrolar' balıklama dalyorlar. Kademe kademe önce, Osmanlı İmparatorluğu'nda Asya tipi üretim tarzı mı yoksa feodal üretim tarzı mı egemendi, arkasından da 1960'ların Türkiye'sinde feodalizm mi yoksa, kapitalist ilişkiler mi egemendir, yoksa var olan üretim ilişkileri kapitalize ilişkiler midir? tartışmaları solu kaplıyordu.

Feodalizm egemendir, kapitalizm egemendir tefrikalarının yayınlandığı dergiler etrafında fraksiyonlar savaşı en şiddeti ile yıllar boyu sürdü. Revizyonizm, oportünizm suçlamaları ortalığı kınıp geçirdi. Her çıkan dergi, birer 'ciddi' hareketin temsilcisi id-

diası içinde sosyalist blok içindeki şu veya bu devlete karşı politik tavrından, Osman Gazi'den itibaren üretim ilişkilerinin gelişme sürecine ilişkin görüşlerini, ilk sayılarında 80-100 (hızını alamayan daha da fazla) sayfalık broşürlerle ortaya koyuyorlardı. (Aslında hepsinin değerlendirmesi de, terminoloji ve nüans farkları hariç, öz bakımından üç aşağı beş yukarı aynıydı.)

Genellikle soldaki samimi unsurlar da, bu havaya göre şartlanmışlardı. Sürekli olarak herkes, hergün dergilerde ve her yeni ayılıkta yeni bir Amerika'nın keşfini bekliyordu. Oysa, dünyanın hiçbir ülkesinde devrim hareketi, önce teorik planda binlerce sayfalık yazıları yazıp, sonra da pratiğe geçmemişti. Ulemanın yazıları arasında artık samimi unsurlar ne yapacaklarını şaşırılmışlardı.

İşte biz bu hava içinde, biraz da bu havanın etkisinde kalarak doğru çizgiyi, ayaklarımız bu bataklıkta olduğu için ağır ağır yürüyerek bulduk. Aynı yavaşlıkla da pratiğe geçtik."* (abc)

İşte THKP-C, bu koşullar altında oluşturulmuştur. Mahir Çayan yoldaş THKP-C'nin oluşumunu şöyle ortaya koyuyordu:

"Sınıflar savaşının giderek keskinleşmesi ülkemizdeki ekonomik, politik ve sosyal krizi iyice şiddetlendirdi. Öyle ki, bugün toplumun bütün kesimleri, eskisi gibi yaşamak istememeleri bir yana, patlamaya hazır bir volkan gibi, bir kıvılcım beklemekteyler. Toplumun bütün kesimlerini sarsmaya başlayan bu devrimci kasırga, genç militanlara devrim arenasında sadece kendilerinin kaldığını gösterdi. Bu esen kasırga, devrimci kavganın çeşitli kesimlerinde fedakârca döğüşen genç militanların benliğinde, bilincinde ve kalbinde derin değişiklikler yaptı; her çeşit feodal ve ataerkil ilişkileri parçaladı. Hayat, devrimci pratiğin içindeki işçi, köylü, öğrenci militanları bir araya getirdi. Böylece, **Leninizm temelleri üzerinde, devrimci yoldaşlığın oluşturdu-**

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

ğu, kelimenin tam anlamıyla proleter devrimci bir örgüt doğdu. Bu örgüt, Türkiye'deki karşı-devrim cephesinin bütün baskı, şiddet ve cebri ni göğüsleyerek kırsal alanlardan fabrikalara, üniversitelere kadar, bütün kesimlerdeki devrimci mücadeleyi yönlendirme gayretleri içinde olanların örgütüdür.”* (abç)

Bir yandan yükselen kitle hareketlerini yönlendirmeye çalışan THKP-C kurucuları, diğer yandan revizyonizme ve oportünizme karşı yoğun bir ideolojik mücadele vererek bu aşamaya ulaşmışlardır. Mahir Çayan yoldaşın değişik zamanlarda kaleme aldığı yazılar incelenecek olursa, bu mücadelenin ne denli yoğun ve derinliğine olduğu hemen görülecektir. Günümüze kadar sürekli gözden kaçırılan bu olgu, ülkemiz devrim tarihinde belirleyici bir konuma sahiptir.

THKP-C'nin ideolojik-politik çizgisinin oluşturulduğu bu dönemdeki ideolojik mücadele, bir yandan revizyonizmin ve oportünizmin açığa çıkartılması yönünde sürdürülürken, diğer yandan doğru devrimci çizginin oluşturulması yönünde ilerlemiştir.

Mahir Çayan yoldaşın ideolojik formasyonunu da açıkça ortaya koyan bu sürecin en önemli belgesi 12 Ağustos 1969 tarihinde Türk Solu'nda yayınlanan **Revizyonizmin Keskin Kokusu** başlıklı yazıdır.

Mahir Çayan yoldaş bu yazısında, o dönemin “lider teorisyen kadrolar”ından K. Somer'in Lenin'in *Devlet ve Devrim* kitabına yönelik çarpıtmaları ve tahrifatlarını sergilerken şöyle demektedir:

“Bu yazı proletarya devletinin kurulmasına yönelik Marksist devrim teorisinde, dolayısıyla Marksist biliminde yapılan tahrifatı ortaya koymak için yazılmıştır...”

Herhangi bir düşünce sistemine kişi katılır veya katılmaz, bu seçiş tamamen ona ait ve onun özgürce yapacağı bir zihni işlemdir. Ancak ister kabul edelim, ister etmeyelim ‘bilimsel namusluluk’ içinde kalmak istiyorsak, düşünce sistemlerinin kanun ve tezlerini tahrif etmeden ortaya koymak gerekir. ‘Bilimsel namusluluk’ için bu da yetmez; hangi dünya

görüşü olursa olsun, o düşüncenin ustalarının eserlerine yapılan tahriflere müdahale ederek subjektif olarak kabul etmesek bile, meseleyi objektif olarak ortaya koymamız ve yapılan tahrifatı düzeltmemiz gerekir.”**

Görüldüğü gibi, Mahir Çayan yoldaş, genel olarak bilim, özel olarak Marksist düşünce karşısında nasıl bir yaklaşım içinde olunması gerektiğini açık ve net bir biçimde ortaya koymaktadır. Günümüze kadar THKP-C'nin ideolojik-politik çizgisine yönelik her türden revizyonist ve oportünist tahrifat göz önüne alınacak olursa, Mahir Çayan yoldaşın 1969 yılında yazdığı bu sözlerin değeri daha da artmaktadır.

“Bilimsel sosyalist teoride tahrifler yapma ve kafaları bulandırma eylemi, mutlaka bilinçle ve art niyetle yapılmaz. İnsanlığın mutluluğu, özgürlüğü, vb. gibi yüce amaçlarla yola çıkan kişi, iki bin yılın idealist tortularından salt anlamıyla arnamamasının ve de devrimci teoriyi kavrayamamasının sonucu –proleter sosyalist teorinin lafızlarına kölece bağlanması, sınıf iç güdüsünde devrim ya-pamamış sözde sosyalist, pratiğe katılmayan bir bireyci vb.–bilimsel sos-yalist teoride tahrifler yaparak, gerici sınıfların hesabına pekâlâ çalışabilir. Bu kişiye, literatürde ‘objektif olarak ajan’ denilir.”***

Mahir Çayan yoldaş, bu değerlendirme si ile, Marksizm-Leninizmin tahrif edilmesinin öznel ve nesnel yönünü açık biçimde sergilemektedir. Mahir Çayan yoldaş, bu belirlemeleriyle, aynı zamanda, Marksist-Leninistler için **ideolojik mücadelenin kural-larını** açık bir biçimde ifade etmektedir.

“... anti-sosyalist güçlerin, kılık değiştirip devrimci saflara sızarak, bilimsel sosyalist teoride sabotajlar yapmasına literatürde ‘oportünizm’ denir. Oportünizm bukailemun gibidir. Amacı için girmeyeceği kılık, yapamayacağı şey yoktur.

‘Oportünizm, çeşitli kılıklara bürünerek sosyalist hareket içinde ortaya çıkar. Oportünizmin kılığını, o ülkenin ekonomik ve sosyal bünyesi,

gelişme derecesi –gelişme derecesi ile kopmaz bağları olan– proletaryanın politik bilinç ve örgütlenme düzeyi, dolayısıyla ülkenin içinde bulunduğu devrim aşamasının niteliği belirlir. Kısaca denirse, dünyadaki ve ülkedeki hakim ve tali çelişkilere göre oportünizm biçimlenir, kılık kıyafetini ayarlar. Hangi devrim süreci içinde olursa olsun, hangi kılığa bürünmüş olursa olsun oportünizmin değişmez özelliği ideolojik mücadeleden kaçmaktır. Oportünizmin panzehiri ideolojik mücadeledir. Oportünizm devrimci teorinin karşısına hiçbir zaman açıkça çıkamaz.”*

Oportünizme karşı uzlaşmaz ve sürekli bir mücadelenin neden gerekli olduğunu ortaya koyan Mahir Çayan yoldaş, aynı zamanda bu ideolojik mücadeleyi en etkin bir biçimde yürütmüştür. Ve Mahir Çayan yoldaşın bu niteliği, çeşitli biçimlerde gözden kaçırılmaya çalışılmıştır. Bunun başaramadığı yerde, kendisinin bir “**kitap kurdu**” olduğu söylenerek içi boşaltılmaya çalışılmıştır. Onun kitap okuyarak, masa başında oturarak “teori” ürettiğini açık biçimde söylemeye cesaret edemeyenlerin bu yeni taktiğini yıllar önce görmüşçesine şöyle yazmaktadır Mahir Çayan yoldaş: “*Teoriyi devrim yapmak için okuduk, öğrendik. Ancak bu ulema olduk anlamında yorumlanmamalıdır. Biz sosyalizmin öğrencileriyiz. Ve bu öğrencilik hayatımız boyunca devam edecektir.*”

Mahir Çayan yoldaş için kitap, Marksizm-Leninizmin öğrenildiği bir araçtır. Ancak salt kitap okumak için okumak, bir devrimci için anlamsızdır. Böyle bir tutum, entelektüelizmden başka birşey değildir. (Mahir Çayan yoldaş bunu “ulemalık” olarak ifade etmektedir.)

Mahir Çayan yoldaş, aynı yazısında, ilk kez devrim stratejisi sorununu ele alır.

“İçinde yaşanan toplumun süreci içinde gelişmelerden ana çelişmenin saptanarak, bu ana çelişmenin tayin ettiği, o sürecin niteliğinin belirlilmesine, (devrimci aşamanın tayini) ve bu niteliğe uygun devrim şartlarının kompoze edilmesine Marksist literatürde ‘strateji’ denir. Aslında

askeri bir kavram olan strateji fethetme sanatıdır. Ana çelişmenin niteliğini tayin ettiği süreç -herhangi bir şeyin gelişim sürecinde var olan farklı aşamalar- içinde çeşitli aşamaları ihtiva eder. Ve her aşama da farklı şartları içinde taşır. Farklı şartlar da doğal olarak farklı özellikleri gerektirir. İşte ‘taktik’ denilen esnekliğin biçimlendirilmesinin önemi buradan çıkar. Taktik ana çelişmenin niteliğini tayin ettiği sürecin, değişik aşamalarının değişik şartlarına göre (sürecin belli aşamalarında bazen tali çelişki ana çelişki ile üstüste gelebilir, bazen de ana çelişmenin bazı kısmi unsurları çözümlenir), bu, şartlara uygun pozisyonlar çizme, şartlara uygun, tecrit edilmiş hareketler yapma sanatıdır.”**

Mahir Çayan yoldaşın, diyalektik ve tarihi materyalizmin bakış açısı içinde strateji ve taktiği ortaya koyarken yaptığı bu tanımlar, bugün kendilerini örgüt olarak ortaya koymuş, ama hiçbir stratejiye sahip olmayan pek çok örgütlenme için önemli ders niteliğindedir.

THKP-C'nin devrim stratejisi olan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'nin kesin biçimde ortaya konulduğu **Kesintisiz Devrim II-III**'ü ideolojik ve politik olarak eleştiremeyen oportünizmin tüm çabası, bu yazının teorik bir metin olmadığını göstermek olmuştur. İşte bu oportünist dedikoduya en iyi yanıtı, yine Mahir Çayan yoldaşın yazıları vermektedir.

“Hareketin, hareket halindeki doktrinidir Marksizm. Engels'in deyişiyle, ezbere öğrenilmesi ve mekanik olarak tekrarlanması gereken bir dogma değil, bir gelişim kuramıdır.

Ve Marksizmde mutlak, nihai bir gerçek yoktur. Gerçek izafidir, hareket halindedir ve geçicidir.

Marksist bilgi edinme somut tahlili dışında herhangi bir tahlilin belirli tabiatı üzerine bilgi edinme olanağı yoktur.

Marksizmin ustaları daima devrimci diyalektiğin bu değişmez ilkesini kullanmışlardır. Marksizm de gelişme halindedir. Çünkü doğa bilim-

* Mahir Çayan, *Revizyonizmin Keskin Kokusu-I*

** Mahir Çayan, *Revizyonizmin Keskin Kokusu-I*

lerin bugünkü bulguları ile sınırlıdır bilgimiz. Bu nedenle bugün yeterli olan yarı yetersizdir. Marksizm kendini devamlı aşan ve yenileyen bir dünya görüşüdür.”*

Marksimden bihaber kişilerin örgüt kurduğu, örgüt yönettiği, devrimcilik yaptığı ülkemizde, Mahir Çayan yoldaş şunları yazmaktadır:

“Revizyonizmin felsefi temeli de agnostizmden başka birşey değildir. (Revizyonistler eklektik ‘seçimci’ bir yöntemle sorunları ele alıp yorumları. Ancak ‘eklektizmlerinin’ temelinde agnostizm ‘bilinmezlik’ yattığı açıktır.)...

Bilindiği gibi gerçek her yerde somuttur. Bu nedenle Marksizmin tahlil metodu, daima ‘somut durumların somut tahlilidir’. Bunun dışında nesnel bilgi edinme yolu yoktur.

Ama diyalektik yöntem kullanıyorum diye ‘somut durumların somut tahlilinde’, tahlile tabi tuttuğun sorunu bıraktın mı hapı yuttun demektir. İşte o anda diyalektik yöntem, mekanîğe, senin dünya görüşün de, bilinemezliğe dönüşür de sen hala Marksist diyalektikle sorunlara yaklaşığını zannedersin.

Kısacası, ‘somut durumların somut tahlili’ni kullanmaya kalkan, diyalektikten habersiz, çatısı dar mekanîk kafaların düşeceği kaçınılmaz yer, ‘agnostizm’ dir. Oysa Marksist diyalektik ‘somut durumun somut tahlilinden’ **objektif bilgi teorisine** geçer.

Diyalektik objektif bilgi teorisinden habersiz, sözüm ona bir Marksist, vahaya bakıp da çölün de yeşil olduğunu zanneden kişiden farksızdır.

Bütün, parçalarında nicelik farklılıkları içinde yansıdığı gibi, parçalar da bütünden aynı biçimde yansır. Yani özel ile genel, genel ile özel arasında sıkı bir bağ vardır. İşte bu bağ, bu ikili bilme yolunu bire indirgemek, Marksist diyalektiğe ‘elveda’ demektir.

Gerçeğe bakış ancak somutun tahlilinden bilimsel soyutlamaya ge-

çişle olur. Bu soyutlama ile soyut, fakat gerçekliğe (somuta) dayanan kavram ve ulamlar formüle edilerek genel Marksist bir teze gidilebilir. (Marksist herhangi bir tezin evrenselliği o tezin ilişkin olduğu sürecin devamıyla sınırlıdır.) Ancak böyle bir yöntem ile gerçeğin sonsuzca giriftliği içinde somuta açık veya gizli yansımış hareket ve kanunlarına varılabilir.”**

Görüldüğü gibi, Mahir Çayan yoldaş, 1969 yılında yazdığı yazıda Marksist bilgi teorisini ele almakta ve bu bilgi teorisinin en özlü açıklamasını yapmaktadır. Bugün kendisine devrimciyim, yani Marksistim diyen pek çok kişinin sözcük olarak bile bilmediği Marksist bilgi teorisinden söz eden Mahir Çayan yoldaşın kurucu ve önderi olduğu THKP-C’nin nasıl bir teorik temel üzerinde inşa edildiğini herkesin bir kez daha düşünmesi gerektiği açıktır. (THKP-C’den geldiklerini ilan eden ve üstelik THKP-C’nin “mirası”nı sahiplenen ve bu mirasın “kendilerinde” olduğunu söyleyenlerin ne denli “mirasçı” olduklarını yayınlarına bakarak görmek olanaklıdır.)

Revizyonizmin Keskin Kokusu yazısının ikinci kısmında Mahir Çayan yoldaş K. Somer’in tahrifatlarını sergilerken bu kez de “politik konjonktür”ü ele alır. Marksist-Leninist bir örgüt için yaşamsal öneme sahip olan bu kavram, doğrudan **mevcut durum** (özel ya da genel) tahlilidir. Ve Mahir Çayan yoldaş, bu konuyu ele alırken, aynı zamanda THKP-C’nin mevcut durum değerlendirmesini nasıl yaptığını ortaya koymaktadır.

“Kısaca özetlersek, ‘politik konjonktür’ veya ‘aktüel uğrak’ kavramı, ‘belli bir toplumda, tarihin belli bir anında, o toplumdaki sınıflar ve güçler arasındaki kuvvet dengesinin objektif durumu’ anlamına gelir.”***

Görüldüğü gibi, Mahir Çayan yoldaş mevcut durum tahlilinin ne olduğunu ve neleri kapsadığını politik konjonktür kavramı ile ortaya koyarken, aynı zamanda günümüzde kendilerini “Marksist teorisyen” diye sunan M. Belge türünden entelektüellere açıkça ders vermektedir.

İşte 1969 yılında Mahir Çayan yoldaş tarafından kaleme alınan *Revizyonizmin Keskin Kokusu*'nda ortaya konulan teorik temeller, THKP-C'nin ideolojik-politik düzeyini açık biçimde göstermektedir. THKP-C'nin devrim stratejisi olan Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi bu teorik temeller üzerine yükselmiştir.

“Partimiz, diyalektik ve tarihi materyalizmin ilkeleri üzerine kurulmuş Leninist bir partidir. Partimiz Marksizm-Leninizm kılavuzluğu altında, emperyalizmin III. bunalım döneminin çelişki ve ilişkileri ile, bu çelişki ve ilişkilerin Türkiye'ye yansımalarının (ülkemizin tarihi, sosyal, politik, ekonomik, psikolojik niteliklerinin) devrimci tespitinden hareketle Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi'ni, devrim stratejisi olarak saptamıştır.

Bu stratejik çizgi, kır ve şehiri, silahlı propaganda ve öteki politik kitlevi mücadele biçimlerini diyalektik bir bütün olarak ele alan çizgidir.

Bilindiği gibi, gerilla savaşı kavra-

mı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir. Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir.

Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi denir. Politikleşmiş askeri savaş stratejik çizgisinin teorik kaynakları, hareket çizgisi, somut durumların somut tahlilindedir. Yani genel olarak emperyalizmin III. bunalım döneminin ayırtdedici niteliklerinde, özel olarak bu çelişki ve özelliklerin Türkiye şartlarına yansımalarında yatmaktadır.

Devrim stratejisini bu şekilde saptayan bir örgütün örgütsel ilkesi de, bu Leninist çizginin örgütsel ilkesi olan, **politik ve askeri liderliğin birliği** ilkesidir.”*

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

**ÖMÜR
KARAMOLLAOĞLU**
30 OCAK 1955/AKÇADAĞ
24 MART 1977/ANKARA

1955 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesinde doğdu. 1971 yılında Ankara Abidinpaşa Lisesi'nde okurken devrimci mücadeleye bir sempatizan olarak katıldı. 1974-75 döneminde SBF-BYYO'da yüksek öğrenim gençliğinin akademik-demokratik mücadelesinde aktif olarak yer aldı. 12 Mart sonrası ilk öğrenci derneklerinden olan SBF-BYYO Öğrenci Derneği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı. Aynı dönemde AST'da oyuncu olarak da çalışan Ömür yoldaş, M. Gorki'nin "Ana" ve B. Brecht'in "Carrar Ana'nın Tüfekleri" oyunlarının sergilenmesinde yer aldı. 1975 başından itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak profesyonel devrimci yaşamına başladı. İlk görevi Ankara'daki legal kadroların sorumluluğunu üstlenmek oldu. Beylerderesi'nden sonra Ankara Bölge Komitesi'nde yer aldı. 1976-Haziran Kararı'ndan sonra Güney Anadolu ve Hatay bölgesinde kadroların politik eğitimleriyle görevlendirildi. Aynı yılın Aralık ayında THKP-C/HDÖ-Ankara Bölge Yöneticiliği'ne atandı. 1977 yılında THKP-C/HDÖ'nün yeniden Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte gerçekleştirilen "26 Ocak Harekâtı"nda yönetici olarak yer aldı. 1977 Şubat'ında Genel Komite üyeliğine getirildi. Ankara ve Karadeniz Bölgelerinin Merkez Yöneticisi olarak şehir ve kırsal gerillasının stratejik örgütlenmesiyle görevlendirildi. "19 Şubat Harekâtı"nın düzenlenmesinde görev aldı.

"30 Mart Harekâtı"nın ilk günü, 24 Mart 1977'de, Ankara'da şehit düştü.

MEHMET YILDIRIM

1957 Tokat doğumlu ve küçük-köylü bir ailenin çocuğudur. İlkokulu bitirdikten sonra, İstanbul'a gelerek, küçük işyerlerinde ve krom kaplama ustası olarak, çeşitli fabrikalarda çalışmıştır. Fabrika işçiliği döneminde sendikal faaliyetlere katılmış ve bu faaliyetler çerçevesinde Devrimci Sağlık-İş sendikasında çalışmalarını sürdürmüştür. Bu çalışmalar sırasında örgütle ilişkiye geçmiş ve 1978'de sendikal çalışmada örgüt üyesi olarak yer almıştır. 1978 sonlarında profesyonel kadro olarak Bakırköy çevresinde örgütsel çalışmalara katılmış ve Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

NIHAT KURBAN

1958 Kars doğumlu olup, lise yıllarında Kars'ta THKP-C sempatisi olarak devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1977 içinde örgütsel ilişki içine girmiş ve aynı yıl içinde örgüt üyesi olmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi olmakla birlikte zamanının büyük bir kısmını Kars'taki örgütsel çalışmalarda geçirmiştir. 1979 yılında bir silahlı çatışmada yaralanması üzerine, bir süre örgütsel çalışmaların dışında kalmışsa da, 1980 ortalarında Kars il yöneticisi olarak atanmıştır. Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

CEMALETTİN DÜVENCİ

1956 Tekirdağ doğumlu olan yoldaş, küçük-köylü bir ailenin oğludur. Ailesinin İstanbul'a taşınmasından sonra, işçi olarak çalışmaya başlamıştır. Devrimci mücadeleyle ilişkisi, Bakırköy çevresindeki dernekler düzeyinde başlamış ve Halkevleri'nde faaliyet sürdürmüştür. 1976'dan itibaren örgütsel ilişkiye girmiş ve 1977-78 döneminde Bakırköy çevresinde örgüt üyesi olarak çalışmıştır. 1978 sonrasında profesyonel kadro olarak çalışmıştır. 1980 Nisan operasyonundan sonra, İstanbul bölgesinin yeniden düzenlenmesinde görev almış ve pragmatik ve sağ-ekonomist sapmaya karşı mücadelede etkin bir rol üstlenmiştir. Şubat 1981'de, pragmatik sapma içindeki unsurların ihracından sonra Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981 günü, Bahçelievler'deki örgüt evinin düşman güçlerine kuşatılması üzerine, diğer üç yoldaşıyla birlikte silahlı çatışmaya girişmiş ve dört saatlik çatışma sonucunda, diğer üç yoldaşıyla birlikte şehit düşmüştür.

SÜLEYMAN AYDEMİR

1957 Denizli doğumlu olup, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne girdikten sonra, devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1978 sonuna kadar öğrenci çevresinde etkili olan DY ilişkileri içinde faaliyette bulunmuş ve DY'ye karşı, aktivizm sloganıyla ortaya çıkan DS ile kısa bir süre ilişkisi olmuştur. DS'nin öz olarak DY'den farksız olduğunu kendi öz deneyimiyle gören Süleyman yoldaş, 1979 ortalarında Adana bölgesinde örgüt üyesi olmuş ve 1980'de profesyonel kadro olarak çalışmaya başlamıştır. 12 Eylül 1980 tarihinde ihbarcı tutum ve davranışlarından, her türlü uyarıya rağmen vazgeçmeyen bir kişinin cezalandırılması eylemine katılmış ve eylem sonrası Serdar Soyergin'le birlikte düşmanın askeri birlikleri ile giriştiği çatışmada bir yüzbaşıyı öldürmüştür. Bu olaydan sonra İstanbul bölgesinde görevlendirilmiş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

Ülkemiz Sol'unda “Pratik” İdeolojik Mücadele [Sol yayınları okumak için bir kılavuz]

Herkesin bileceği gibi, ideoloji sözcüğü, bir bütün olarak dünyaya bakış açısını ifade eder. Bilimsel anlamda ideoloji, bir sınıfın nesnel gerçekliği kavrayış ve düşünüş tarzıdır.

Teori (kuram) ise, nesnel gerçekliğin insan bilincine düşünsel olarak yansımaları, diğer bir ifadeyle, düşünce alanındaki bilgidir, bilgi bütünselliğidir. Bu yönüyle, teori ile ideoloji eşanlamlıdır. Ancak teori, belirli bir konuda bütünsel düşünce olarak ortaya konulan kuralları ve yasaları kapsadığı oranda ideolojinin bir parçasını oluşturur.

Marksizm-Leninizmde ideolojik mücadele, her zaman teorik bir mücadeledir, ancak teori dışındaki alanları da kapsar. Bu nedenle, ideolojik mücadele, bir yandan burjuva ideolojisine karşı yürütüldüğü gibi, her türlü burjuva ve küçük-burjuva teorilere ve bunların soldaki uzantılarına karşı da yürütülür. Somutta, proletaryanın ve partisinin burjuva dünya görüşüne ve yaşam tarzına karşı yürüttüğü mücadele ideolojik mücadele olarak tanımlanırken; proletarya ve partisinin soldaki değişik teorilere karşı yürüttüğü mücadele teorik mücadele olarak tanımlanır. Bu bağlamda, teorik mücadele, hemen her durumda **devrimin yolu ve rotası** çevresinde odaklanan bir teorik tartışma bütünselliği oluşturur. Dolayısıyla, Marksist-Leninist hareket içinde ortaya çıkan oportünizme ve revizyonizme karşı yürütülen ideolojik mücadele teorik bir mücadele niteliği kazanır. Bu teorik mücadele, doğru devrimci çizginin, sapmalara ve yanlış devrim teorilerine karşı yürüttüğü bir mücadeledir. Bu mücadelede, teorinin ve teorik

mücadelenin her küçümsenışı, sapmaların ve yanlış devrim teorilerinin güçlenmesi anlamına gelir.

Genel olarak teori, pratik faaliyetin nasıl yürütüleceğini ortaya koyan düşünce bütünüdür. Bu yüzden, teorik tartışmalar, doğrudan pratiğe ilişkin bir tartışmadır. Farklı devrim teorilerinin pratikleri de farklı olacaktır. Bir başka deyişle, teori ile pratik, günlük dilde söylersek “söz ile iş” bir bütün oluştururlar. Lenin’in “*devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz*” sözü, teori ile pratiğin bütünselliğini ifade eder.

Ancak konu, genelden çıkıp özele, sola geldiğinde, sorun, teori ile pratiğin birliği ve bütünselliği olmaktan çıkar. Solda, sıklık ve çokluk, teoride söylenenler ile pratikte yapılanlar birbirleriyle uyumlu olmaktan uzaktır. Teori, neredeyse, söylenmesi gereken söz olarak kalırken, pratik “o anın gerekleri”ymiş gibi ortaya çıkar. Teori ile pratik arasında bir ilişkinin bulunmadığı koşullarda her teorik tartışma sadece boşa geçirilmiş zaman olarak görünür. Böylesi koşullarda sorun, teori ile pratik (söz ile iş) arasındaki farklılığın sergilenmesi noktasında odaklaşır. “Biz yaptık, oldu” ya da “siz ne yaptınız” türünden sözler hep bu noktada söylenir.

Ülkemiz solunun 1970 sonrasındaki en tipik özelliği, teori ile pratik arasındaki kopuştur. Teoride neyin söylendiğine bakılmaksızın “işe yarayan” (güncel dilde “işbitiren”) birşeylerin yapılması esas olduğundan, teori, ya yapılanları haklı göstermek amacıyla kullanılır, ya da sorulduğunda göstermek için “el altında” bulundurulmuş yazılı metin olarak düşünülür. Marksist-Leninist

literatürde “oportünizm” olarak tanımlanan siyasal davranış tarzı, böylesi bir ortamda egemen “teorik anlayış” olarak ortaya çıkar. Teoriyi küçümsemek, teorik tartışmadan kaçmak oportünizmin en tipik özelliğidir. Teorik tartışmadan kaçamadıkları koşullarda Marksist-Leninist teoriyi tahrif etmek, bozmak oportünizmin en sık kullandığı yöntemlerden birisidir.

1980 sonrasında, özellikle de 1990’larda ideolojisizleşme süreci, teorisi (varsa) ayrı, pratiği apayrı olan bir oportünizm çeşidini, neredeyse ülkemiz solunun tek siyasal çizgisi haline getirmiştir.

1980 öncesinde, başını “Devrimci” Yol’un çektiği ve geliştirdiği bu oportünizm, teoride söylediğinden farklı bir pratik yürütmek ve bu farklılığı değişik yöntemler kullanarak gizlemek şeklinde ortaya çıkmıştır. 1990’lara gelindiğinde ise, teori ile her türlü ilişki giderek kesildiğinden, teori ile pratik arasındaki farklılığın gizlenmesi gereği ortadan kalkmıştır. Bunun yerini, her somut duruma, yere ve kişiye göre değiştirilebilen bir teorik söylem almıştır. Bütünsel bir teori ortada bulunmadığından, böylesine çok değişkenli teorik söylemin belirlenmesi, eleştirilmesi de olanaksız hale gelmiştir. Solda çıkan tüm yayınlar da, bu somut koşullara uygun olarak, geneli ve pratiği bağlayan teorik belirlemelerden özenle kaçınır olmuşlardır.

Bu koşullar altında, yapılanların (pratiğin) doğru ya da yanlışlığı bir yana, yapılması gereken birşey olup olmadığının, bir önceki ya da sonraki yapılanlarla bir bütünselliğinin olup olmadığının saptanması ve tartışılması bile olanaksız hale gelmiştir. Artık, herhangi bir sol örgütlenmenin pratiği ve teorisi, ülkenin herhangi bir şehrinde ya da mahallesinde bulunan kişilerin bilgi düzeylerine göre, birbirinden farklı ve çoğu zaman taban tabana zıt gerekçelerle açıklanır olmuştur.

Bugün ülkemiz solunda faaliyet yürüten herhangi bir örgütlenmenin “kökeninde” olduğu söylenen ya da “izledikleri”ni söyledikleri teorik belirlemelere (ister THKP-C’nin çizgisi olsun, ister İ. Kaypakkaya’nın çizgisi olsun) bakarak pratiklerini değerlendirmek ya da “izledikleri” çizginin doğru ya da yanlışlığını saptamak olanaksızdır.

Sadece solda yayınlanan dergilere bakıldığında bile, “örgütler”in “izledikleri” varsayılan çizgi ile yaptıkları arasındaki farklılık görülecek boyutlara ulaşmıştır. Keskin bir

“maoist” geçmişten hızla ayrılarak keskin bir “ayaklanma” söylemcisi haline dönüşen MLKP’nin “Atılım”, İ. Kaypakkaya’nın teorik görüşlerini sürdürdüğünü söyleyen TKP(ML)’nin “Devrimci Demokrasi”si, kendisini DHKP-C olarak örgütlediğini söyleyen DS’nin “Kurtuluş”u, “Yaşadığımız Vatan”ı ve son olarak da “Ekmek ve Adalet”i, teori ile pratiğin bütünselliği bir yana, öz ile biçimin ilişkisini bile ortadan kaldırmıştır.

Basit ve günlük dille yazılmış “teorik” olduğu varsayılacak metinlere bakıldığında ise, durum çok daha kötüdür.

Daha dün, Gazi “ayaklanması”ndan, Gazi “barikat savaşından” söz edilirken, bugün Gazi “masallar” anlatılmaktadır.*

* Pek inandırıcı gibi görünmese de, gerçek durum budur. 11 Mart 2002 tarihli “Özgür Vatan”dan bir örnek:

“Panzerin karşısında onbinler, Panzerin karşısında Gazi emekçi halkı...

Gazi halkı öfkeli, kararlı, Gazi halkının gözleri çakmak çakmak...

Panzer korkuyor...

- Şu öndeki şeyin adı neydi Hala?

- Panzer.

- Ne işe yarar?

- Çocuk ezer... Hani kasette vardı ya, “yürümüş panzer, Sevcan yedi yaşında kalmış”...

- Tamam, tamam hatırladım. Küçükarmutlu’da küçük bir kız çocuğu ezilmişti. Demek böyle birşeydi o yavruyu katleden.

- Bir saniye önde slogan atıyorlar;

“Asıl Hesabı Parti-Cephe Soracak!”

- Başka ne yapar bu panzer?

- Mesela devrimcileri katletmeye giden polisler onlara yaşayabilmek için bunun arkasına gizlenirler. Diyelim devrimcilerin kaldığı üs tek katlıysa duvarını bununla yıkmaya çalışırlar. Sonra bu panzerler işçilerin, memurların gösterilerini, yürüyüşlerini dağıtmakta da kullanılır... Ha, bir de bir keresinde gazetede çıkmıştı. Doğu’da bir gerillayı panzerin arkasına bağlamış sürüklüyorlardı özel timler.

- Yeter yeter anlaşıldı; alçak aletin biriymiş yani... Peki şu tepesindeki ne? Makineli tüfek mi?

- Hayır, değil.

- Ne peki?

- Birazdan görürsün...

- Lanet olsun! Gördün mü yaptığını? Nasıl da ıslattı insanları.

- Görürsün demiştim.

- Vay namussuz, aynı fil gibi... Eee, n’olacak bu canavar hep böyle ıslatacak mı halkı?.

“Hayır!” dercesine üç genç halkın içinden fırlayıp çıkıyorlar panzerin üstüne. Ellerinde sopa, çekiç... Yılların birikmiş kinyile vuruyorlar, tepesine tepesine. Faşizmin beynini dağıtırçasına vuruyorlar. Her vuruşta daha da çoşkulanarak dalgalanıyor halk... Her vuruş bir zafer narası olup kucaklaşıyor onbinlerle ve dile geliyor: “Yaşasın Halkın Adaleti!”

“Feda eylemi” denilerek “intihar eylemleri” yüceltilirken, hangi bakış açısının ya da mücadele çizgisinin bir parçası olduğunu söylemek bile gereksiz görülmektedir.

Son on yıl içinde solda yazılan ve çizilenleri tek tek sıralamak ve bunların birbirleriyle ve “izlendiği” iddia edilen “çizgiyle” ilişkisizliğini ortaya koymak, şüphesiz, ne zaman olarak, ne de yer olarak olanaksızdır. Bu nedenle, son aylardan birkaç örnek vererek konuyu biraz somutlaştıralım:

İnternet üzerinden “18 Mart 2002 tarihli 132. sayımızdan sonra yayınımızı durdurmuş bulunmaktayız” açıklamasıyla “yayın hayatına” son verilen “Yaşadığımız Vatan”ın yerine çıkartılan “Ekmek ve Adalet”te şöyle denilmektedir:

“12 Mart’ın ardından şöyle yazıyordu Mahir:

‘Bütün bunların anlamı, kaba deyişle, ülkemizin Latin-Amerika ülkelerinden farksız bir ülke haline gelmesidir. Artık ... emperyalist işgalin ve istismarın Türk Ordusu aracılığıyla sürdürüldüğü, ekonomik ve demokratik amaçlı her çeşit kıpırdanmanın terörle susturulduğu, legal bütün yolların tıkanığı, devrimci politikanın silahla susturulduğu bir ülke haline gelmiştir Türkiye.’

Bu satırlar, günümüzü de anlatıyor mu?*

Evet, “Ekmek ve Adalet”e göre, “Mahir”, 12 Mart’ın “ardından” (adı belirtilmemişse de) **Kesintisiz Devrim II-III**’de yer alan bu belirlemeleri, “günümüzü de anlatıyor”muş. Yani, onlar, bugün ülkemizin “legal bütün yollar tıkanmış, devrimci politikanın silahla susturulduğu bir ülke” olduğunu kabul ediyorlar.

Bu durumda ne yapılmalıdır?

Bu sorunun yanıtını Mahir yoldaş, (“Ekmek ve Adalet”in **Kesintisiz Devrim II-III**’den yaptığı alıntının **devamında**) şöyle ifade etmiştir:

“Bundan böyle, bütün legal yolların tıkanmasından, emekçi kitlelere karşı tenkil politikasının en gaddarca sürdürülmesinden dolayı, **kitlelerle diyalog kurmanın ve onları devrim saflarına çekmenin temel mücadele biçimi silahlı propaganda-**

dır.” (abc)

Mahir yoldaşın yaptığı değerlendirmenin “günümüzü de anlattığı”ni söyleyenlerin yaptığı ise yeni bir legal dergi çıkarmak olmuştur.

İşte ülkemiz solundaki “teori” ile “pratik” böylesine “uyumlu” bir bütün oluşturmaktadır. Söylenenle yapılan birbiriyle taban tabana zıttır.

Devam edelim:

“Türkiye solunda, siyasi arenaya yeni çıkan herkes, önce uzun uzadıya bir ‘THKP-C eleştirisi’ yapar. Çünkü Parti-Cephe, Türkiye soluna 30 yıldır damgasını vuran bir çizgidir. Devrimci gelenekler, onun açtığı yoldan hayat bulmuştur. Parti-Cephe çizgisi, aynı zamanda soldaki tüm kaçışları, ilkesizlikleri, tutarsızlıkları açığa çıkaran bir ayna olmuştur. Cephe ve Cepheliler varken, reformizmi, pasifizmi, kaçkınlığı, devrimcilik diye yutturmak zordur.

‘Emperyalizmin bizim gibi ülkelerde içsel bir olgu haline dönüştüğünü’ söylemişti Mahir, ‘emperyalizmin gizli işgali’ tanımını kullanmıştı. Emperyalizm-Türkiye ilişkilerini bugün ‘işgal’den daha iyi ne anlatabilir ki?*

Eski “vatanseverler”in, yeni “adalet”cilerin “Mahir”inin yaptığı “emperyalizmin içsel bir olgu haline gelmesi” ve “gizli işgali” belirlenmesi de (adı belirtilmemişse de) **Kesintisiz Devrim II-III**’den alınmıştır ve aynı yerde Mahir yoldaş şöyle yazmaktadır:

“Ayrıca emperyalizmin işgali karşı tarafın bizzat zora, şiddete, silaha başvurmaya demektir. Bu ise, silahlı savaşın objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.”

Evet, Mahir yoldaş (onlara göre “Mahir”) “iyi anlatmış”tır. Ama onların aktardıkları “mevcut durum değerlendirmesi”dir ve doğal olarak bu değerlendirmeden çıkartılan sonuçlara hiç değinilmemiştir. Böylece neden-sonuç ilişkisi ortadan kaldırılmakta, somut durumun tahlili ile devrimci görevler birbirinden ayrıştırılmakta, dolayısıyla da teori ile pratik birbirinden yalıtılmakta, ayrıştırılmaktadır.

Aynı durum çağrışımlar, anıştırmalar, imgeler ve özensizlikler üzerinde yükselen yeni bir söylem de yaratmıştır. Bir cümlede “Türkiye solunda, siyasi arenaya yeni çıkan herkes, önce uzun uzadıya bir ‘THKP-C ele-

tirisi' yapar." denilirken, ikinci cümlede "Çünkü Parti-Cephe, Türkiye soluna 30 yıldır damgasını vuran bir çizgidir" denilerek, THKP-C, ne olduğu tanımlanmamış bir "Parti-Cephe" adıyla özdeşleştirilir. Bununla da yetinilmeyip, "Cephe ve Cepheliler varken, reformizmi, pasifizmi, kaçkınlığı, devrimcilik diye yutturmak zordur" sonucuna ulaşılmaktadır.

Ve herkesin bilmesi gerekir ki, kendilerinin "Parti-Cephe" dediklerinin adı DHKP-C'dir ve herkesin göreceği gibi THKP-C adıyla benzerliği sadece sondan üç harftir. "Biz THKP-C'nin devamımız" demek başka bir şeydir, kendilerini DHKP-C olarak adlandırmak başka bir şeydir. Bu yapılan, kendisine "maoist" diyen birisinin kendisini "Mao" olarak tanıtmaya kadar "abesle iştigal"dir.

Diğer yandan, aynı kısa cümlelerden "Cephe ve Cepheliler"ın reformizme, pasifizme vs. karşı nasıl mücadele ettiklerini öğreniyorum. Oysa sanılırdı ki, reformizme, pasifizme vs. karşı yürütülen mücadele "ideolojik mücadele"dir ve bunu da "Parti ve Partililer" (elbette proletarya partisidir sözkonusu olan) yürütür. Şüphesiz bunlar "sanıdır", eskide kalmıştır, günümüzde Parti demek Cephe demektir, Cephe demek Parti demektir, THKP-C demek Parti-Cephe demektir, Parti-Cephe demek DHKP-C demektir, DHKP-C demek Cephe demektir, Cephe demek Cepheli demektir, Cepheli demek Vatansever demektir, Vatansever demek Adalet demektir, Adalet demek demokrat demektir...

Tüm bunların içinde kendinizi herhangi bir yere koyarak, aynı zamanda hepsinde yer almanız olanaklıdır.

THKP-C'nin 1971 yılında kaleme alınan ilk tüzüğünde Parti ve Cephe üyeliği (popüler dilde "Partili ve Cepheli olmak") şöyle ifade edilmiştir:

"Türkiye Halk Kurtuluş Partisi, proletaryanın siyasi partisidir.

Partinin tüzük ve programını kabul eden, devrimci çalışmayı rahatlıkla yürütebilecek seviyede Marksist-Leninist olan ve ülke gerçeklerini bilen, parti teşkilatlarından birine katılıp içinde faal olarak çalışan, partinin kararlarına ve disiplinine uyan herkes Türkiye Halk Kurtuluş Partisi'ne üye olabilir."

"Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi

üyeleri olmanın şartları: a) Öğrenciler için belli bir Marksist-Leninist formasyona sahip olmak, belli bir alanda çalışmak; b) İşçiler, köylüler ve diğer halk kesimlerinden gelenler için, Partinin kılavuzluğunu kabul etmek, örgüt disiplinine tabi olmak."

Görüldüğü gibi, THKP-C için, Parti ile Cephe birbirinden farklı iki ayrı örgütlenmedir ve sınıfsal niteliği de farklıdır. Parti, hiçbir tartışmaya yer vermeyecek biçimde, proletaryanın siyasi partisidir, Marksist-Leninist partidir. Cephe ise, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim mücadelesinin politik örgütlenmesidir, dolayısıyla anti-emperyalist ve anti-oligarşik kesimleri kapsar. Cephe üyesi olabilmek için Marksist-Leninist olmak koşul değilken, Parti üyesi olmak için Marksist-Leninist olmak aranan mutlak koşul durumundadır.

Ama... Bunlar işin "sözel" tarafıdır. Onlar da pekala Parti ile Cephe'nin THKP-C ile DHKP-C'nin bir ve aynı olmadığını bilmekte-dirler. Bu öylesine açıktır ki, kendi sözleriyle ifade edersek, Mahir Çayan "1970'te kurulan THKP-C'nin önderidir" ve yine kendi sloganlarında ifade edildiği gibi, "DHKP-C'nin önderi" Dursun Karataş'dır.

İşte ülkemiz solundaki ideolojinin ve ideolojik mücadelenin odak noktası da burada bulunmaktadır. Teorik söylemde (ya da yazılı olarak) ne söylediğiniz değil, somuttaki kişiye ne dediğiniz önemlidir. Örneğin, yukardaki alıntılar yapılarak geliştirilecek bir tartışma, çok kolaylıkla, "bunları bizde biliyoruz, Partili olmak o kadar kolay mı? Herkes Partili olamaz ki, o yüzden önce Cepheli olmak gerekir" sözleriyle değışecektir.

Ve o zaman, herkes düşünecektir ki, madem herkes istediği gibi söyleme ve söylediğinden farklı şeyler yapma "özgürlüğü" ne sahiptir, bunca söz niye ediliyor? Söylenenlerin ve yapılanların doğru ya da yanlışlığını ortaya koyacak bir ölçü yok mudur? Marksizm-Leninizm ve tarihsel gerçekler bir ölçü olarak kabul edilmeyecekse, sizin, bizim ya da bir başkalarının kim ve ne oldukları neye göre belirlenecektir?

Bunlar boş sözler ve sorulardır. Ülkemiz solunda, bu ve benzeri sorular ve de teori sadece bu işleri "merak edenler" için vardır. Gerisi, her nabza göre şerbet vermek, her kişiye göre teori yapmaktır.

Kadrolar ve Politikada “Güç-Nicelik” Kavrayışı

“Doğru devrimci çizgi belirlendikten sonra, herşeyi, doğru çizginin kaderini, zafer ve yenilgiyi, kadrolar belirler.”

Stalin’in bu sözünü bilmeyen ya da duymamış bir devrimci tasarlayabilmek olanaksızdır. Her devrimci, devrim sempatisini, bu belirlemeyi, eyleminin temeline koymak durumundadır.

Marksizm-Leninizmde kadro sorunu, doğrudan örgütlenme sorunu olarak ortaya konulur ve proletarya partisinin örgütlenmesi olarak somutlaşır. Kadroların devrim mücadelesindeki belirleyiciliği, kaçınılmaz olarak kadroların devrim mücadelesinin gereklerine uygun bir bilince ve bunun somutluğu olarak belirli bir pratiğe sahip olmalarını gerektirir. Her devrim mücadelesinde ve proletarya partisinde, kadronun belirleyiciliği, **mücadelenin gerektirdiği bilince, ustalık ve kararlılığa** sahip kadroların varlığı ile tanımlanır. Bir başka deyişle, devrimci çizginin belirlediği mücadeleyi sürdürmeye uygun kadroların oluşturulması devrimci mücadelenin olmaz-sa-olmaz koşuludur. Böylece **belirli bir niteliğe** sahip kadroların oluşturulması, proletarya partisinin temel bir görevi olarak belirginleşir.

Sözcüğün tam anlamıyla, devrim mücadelesinde yer alan kadroların sayısı, **niceliği**; bu kadroların devrim mücadelesinin gereklerine uygun olmaları, **niteliği** ifade eder. Bunların karşılıklı ilişkisi, devrimci görevlerin yerine getirilmesinde belirleyicidir. Örgütlenmede nicelik-nitelik ilişkisi olarak da ifade edilen bu durum, Stalin’in ifade ettiği gibi, kadroların belirleyiciliği bağlamında tüm mücadeleyi belirler. Belirlenmiş devrimci çizgiyi pratiğe uygulayacak **yeterli sayıda** kadroya sahip olmak nicelik düzeyini tanımlarken; bu devrimci çizginin gerektirdiği özelliklere sahip kadroların varlığı nitelik düzeyini tanımlar. Bu nedenle, hemen her durumda, devrimci çizgiyi pratiğe uygulayacak yeterde ve yeterlilikte kadroların yaratılması, devrimci örgütün birincil sorunu olmaktadır.

Buraya kadar sorun, salt örgütlenme sorunu olarak ortaya çıkar. Eğer böyle bir örgütlenme sağlanabiliyorsa, yani **gerekli nitelikte** ve **yeterli sayıda** kadro mevcut ise, mücadelenin planlandığı doğrultuda sürdürülmesi olanaklıdır. Ancak devrim mücadelesinin, karşı-devrimin zoru, şiddeti koşullarında sürdürülen bir mücadele olması, kaçınılmaz olarak, bu süreçte kadroların yitirilmesine neden olur. Böylece, yeni kadroların oluşturulması ve eski kadroların yerlerinin doldurulması gündeme gelerek, kadro sorununu sürekli kılar. Bu zorunluluk, devrimin bir Halk Savaşı ile zafere ulaşacağı bizim gibi ülkelerde çok daha büyüktür. Hele ki, Öncü Savaşının verilme zorunluluğu, kadro soru-

nunu, eşi görülmedik düzeyde önemli hale getirir. Böyle bir savaşta, kaçınılmaz olarak kadroların üstlendikleri görevler ve yerine getirmeleri gereken fedakârlıklar öylesine yoğunudur ki, kadroların niteliğinin temel belirleyiciliği en yakıcı bir biçimde ortaya çıkar. Bu, aynı zamanda, karşı-devrimin kadro pasifikasyonuna yönelik tüm girişimlerinin nedeni olmaktadır.

Buraya kadar söylediklerimiz, her devrimcinin bildiği ve bilmek zorunda olduğu gerçeklerdir. Ancak, sorun pratik olarak ele alındığında, karşılaşılan sorunların boyutları, hiç de konunun bu denli örgüt içi bir sorun olmadığını ortaya koyar. Salt emperyalizmin kadro pasifikasyonu için geliştirmiş olduğu yöntemleri ve bunların uygulanması için kullandığı araçları ele almak bile, bunun nerelere kadar uzandığını göstermeye yetecektir.

Zaman zaman yinelenen eski bir tekerleme vardır: Politika, güç demektir. İşte bu söz, bizim gibi ülkelerde kadro sorununun en yakıcı yönünü ortaya koyar.

Marksizm-Leninizmin devrim mücadelesinde belirleyici olarak kitleleri ve onların öncüsü olarak kadroları almasının, küçük-burjuva dünya görüşü ile çarpıtılmış biçimi, “politika, güç demektir” sözü ile ortaya çıkar.

Küçük-burjuvazinin devrim karşısındaki tutumu, her zaman kendi sınıfsal konumuna uygundur. Kapitalizm tarafından sürekli olarak yoksullaştırılan ve mülksüzleştirilen küçük-burjuvazi, bu yanı ile proletaryaya yaklaşırken; diğer yandan karşısına çıkacak fırsatlardan yararlanarak büyük burjuvalar arasına girmeyi umut eder. Bu sınıfsal özelliği, küçük-burjuvaziyi sürekli olarak güçler dengesini gözetmeye ve buna uygun olarak tavır belirlemeye yöneltmektedir. Bu sınıfsal konumu küçük-burjuvazinin politik tutumunu belirler. Bu politik tutum, **güçler dengesi kimin lehineyse ondan yana tutum belirlemek** şeklinde olup, “politika, güç demektir” sözü ile ifade edilir.

Küçük-burjuvazinin bu güç fetişizmi, aynı zamanda burjuvazinin politik faaliyetlerinin ve ideolojik saldırılarının yönünü belirlemektedir. Nüfus içinde çoğunluğu küçük-burjuvazinin oluşturduğu her ülkede, “politik güç”, her zaman küçük-burjuvazinin tavnını belirlediği için, devletin **zor faaliyetinin** de konusunu ve hedefini belirler. Mahir Çayan yoldaşın deyişiyle, oligarşinin, “göründüğü kadar güçlü olmaması”na rağmen, kendisini sürekli olarak “dev gibi güçlü” göstermeye çalışmasının arkasında bu küçük-burjuva tutum yatar. Amaç, küçük-burjuvazinin devrim mücadelesinden uzak tutulmasıdır.*

Küçük-burjuvazinin politik tutumunu tanımlayan “politika, güç demektir” ifadesi, doğrudan **küçük-burjuvaziyi kazanmaya yönelik politikalarda** kendi gerçekliğini bulur. Bunun soldaki yansıması ise, belli bir güç olmak için belirli bir niceliğe, “sayıya” sahip olmak ve bunun aracılığı ile politika yapmak şeklinde olmaktadır. Ülkemizde her hangi bir sol örgütün ya da oluşumun, her faaliyetini katılımın sayısı ile ölçmesinin gerçekliği burada yatmaktadır. Bu, diğer yandan soldaki faaliyetin yönünü de belirlemektedir. Bu yön, olabildiğince çok sayıda “insana” sahip olmaktır. Eski deyişle, “kafa sayısı”, neredeyse soldaki tüm faaliyeti belirlemektedir. Böylece de, devrimci faaliyetin sürdürülmesi, “sayıya”, yani niceliğe indirgenmektedir ve “güç” kavramının ölçütü burada aranmaktadır. (Hemen her sol hareketin, kendi faaliyetleri hakkındaki yayınlarına bakılacak olursa, bu nicelik ölçütünün ne denli yaygın olduğu görülecektir. Öyle ki, hemen her faaliyet, buna katılanların sayısıyla

* Burada ülkemizdeki bir yanlış anlamayı da düzeltmek gerekmektedir. Küçük-burjuvazi, sınıf olarak, küçük mülkiyeti ve küçük sermayeyi ifade eder. Ancak ülkemiz solunda genellikle küçük-burjuva sözcüğü, öğretmen, öğrenci, memur gibi toplumsal tabakaları tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu toplumsal tabakaların sergiledikleri sınıf özellikleri, elbette ki küçük-burjuva sınıf özellikleridir. Ama bu sınıfın gerçek ifadesi değildirler. Küçük-burjuvazi, kesinkes küçük mülkiyet ve küçük sermaye ile nitelenir ve tüm sınıfsal özelliği bu küçük mülkiyeti ve sermayesi tarafından belirlenmektedir.

birlikte ifade edilmekte ya da asılan pankartlar metresi ile yazılmaktadır.)

Pratikte çalışan devrimci örgüt kadrolarının sürekli olarak duydukları söz, “siz kaç kişisiniz?”, “nerede varsınız?” türünden olmaktadır. Devrimci mücadeleyle az çok tanışıklığı olan her kişinin, illegal bir mücadele söz konusu olduğunda, bu türden soruların sorulamayacağını bilmesine karşın, soruyor olmaları ülkemiz solunun bir olgusudur. Geçmiş dönemde, “PKK'nin şu kadar gerillası var, sizin kaç gerillanız var?” türünden sorularla desteklenen ve seçim sonralarında görüldüğü gibi, “HADEP bir milyon oy aldı, sizin kaç oyunuz var?” sözleri, hep devrim mücadelesinde niceliğin nasıl öne geçtiğinin göstergeleridir.

Güç-nicelik ilişkisi üzerine söylenebilecek çok şey vardır. Bunlara ilişkin sayısız örnekler verilebilir ve hatta tüm politika “sanatı”nın, örgütlenme amacının ve yöneticiliğin niteliğini, bu niceliği bulma sanatı olduğu bile söylenebilir. Doğal olarak, her türlü fırsattan yararlanmak, güvenilir kişi ve gruplarla işbirliği yapmak, bu “sanatın” pratiği olarak algılanmakta ve bir “ustalık” olarak düşünülmektedir.

Elbetteki, pratik faaliyetlerde nicelik belli bir etkinlik demektir. Örneğin, bir protesto eyleminde ya da bir grevde yer alanların sayısının (sol yayınlarında görüldüğü gibi) 100 kişi olması ile binlerce kişi olmasının etkisi kıyaslanamaz ve kıyaslanamayacak kadar “elle tutulur, gözle görülür” sonuçlar ortaya çıkarır. Bunları anlamamak ya da görmezlikten gelmek elbette olanaksızdır. Zaten pratikte çalışan kadronun çok iyi bildiği gibi, her zaman “zaten kaç kişisiniz ki, etkiniz ne olacak” sözleri, bunun sonucu söylenmektedir. Yine aynı sözleri yineleyenlerin, “aslında doğru söylüyorsunuz, ama sayınız yetersiz, bu nedenle sizin başarılı olacağınıza inanmıyorum” diyerek, “iyiniyetli”, ancak niceliği esas alan beyanlarda buldukları sıkça görülür. Yine, bir bağış kampanyası söz konusu olduğunda, sık sık şu sözler yinelenir: “Aslında size vermek isterdim, ama fazla gücünüz yok”. Bu sözlerde ifadesini bulan, her zaman “güç-nicelik” kavrayışıdır. Denilmek istenen hep aynıdır: Hele bir güç olun, o zaman biz de varız!

Şüphesiz, “güç-nicelik” kavrayışı, kendisini sol içersinde ortaya koyduğu boyutta, çok fazla önemsenmez. Çünkü sonal olarak bu kavrayış, sol içersinde şu ya da bu örgütlenmeyi tercih etmek şeklinde somutlaşır. Bunun tek sonucu, bu kavrayışın sürdürücüsü ve kendi faaliyetinin temeli yapan sol örgütlenmelerin kendilerini bir “güç” olarak gösterecek eylemlere girişmeleri ve bu eylemlerin yaratacağı varsayılan “fırsatlardan” yararlanmaya çalışmaları olmaktadır.

Ancak kitlelerin arasına girildiğinde, aynı kavrayışın, yani küçük-burjuvazinin güce yönelik tutumunun belirlediği kavrayış, kaçınılmaz olarak tüm pratik faaliyetin karşısına çıkacaktır. Bunu gördüklerinde de, iş işten geçmiş olmaktadır.

Gerçek gerçeklikte, güç-nicelik ilişkisi, egemen sınıfların yüzyıllardır egemenliklerini sürdürmek için kullandıkları ve her türlü propaganda aracı ile sürekli olarak işledikleri bir konudur. “Oligarşi çok güçlü, siz çok güçsüzsünüz”, “devletle baş edilmez”, “devletin milyonlarca silahı, milyarlarca doları var, sizin neyiniz var ki” gibi sözlerin, her zaman güç-nicelik kavrayışının üzerinde yükseldiğini herkes görebilecektir.

Güç-nicelik kavrayışı, toplumsal ilişkiler alanında öylesine geniş bir etkiye sahiptir ki, günlük yaşamda sıkça kullanılan “paran kadar konuş” türünden söz ve davranışlarda da kendisini dışa vurur.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, güç-nicelik kavrayışı, solda kendisini yeneden üreten ideolojik bir kavrayıştır. Ancak egemen sınıflar açısından bu ideolojik kavrayış, salt ideolojik araçlarla sürdürülen bir propagandanın ürünü olarak yaygınlaşmamaktadır. Bu kavrayış, bir yandan toplumda geniş bir nüfusu oluşturan küçük-burjuvazinin sınıfsal tutumu ile belirlenirken, diğer yan-

dan günlük yaşamda (maişet derdi içinde) yeniden üretilmektedir. Doğal olarak, kendi günlük yaşamında somut olarak ortaya çıkan güç-nicelik ilişkisi, bireyler için doğal karşılanabilen ve sorgulanmayan bir kavrayış durumundadır. Bu sorgulanmama, yani kavrayışın toplumsal ilişkiler alanı içerisinde sürekli yeniden üretimi ile ortaya çıkan kendiliğinden varoluyormuş duygusu, bu kavrayışı, neredeyse “sağduyu”nun bir ifadesi olarak sunmaktadır. (Hemen her düzen politikacısının “halkımızın sağduyası”yla başlayan değerlendirmelerinin bunca yaygın oluşunun nedeni de budur.) Böylece, bilince ve bilgiye değil, **sezgilere ve bireysel yaşam koşullarına dayanan** ölçü, ölçüt ve kavrayışlar öne geçmektedir. Özellikle kent küçük-burjuvazisi ile köylülüğün proletarya ile olan devrimci ilişkilerinde, bu bireysel yaşam koşullarının getirdiği kavrayışlar önemli bir yer tutar. Lenin’in yazılarında bu konuya geniş yer vermesinin nedeni de budur.

Devrimcilerin, bu kavrayış karşısında ödedikleri bedel, öncelikle devrimci mücadeleye katılımda karşımıza çıkar. Genellikle devrim mücadelesini belli bir güç olana kadar olayları izleme yönündeki “pasif” kitlesel eğilim, ödenen bedelin büyüklüğünü göstermektedir. En basit bir mantık bile, bir ile birin toplanmasının iki ettiğini, bir elin tek başına bir işe yaramadığını ama iki elin “sesi” olduğunu bilir. Oysa güç-nicelik kavrayışı, birin kendi kendine ve kendi içinde iki olmasını bekler. Bu da, devrimci mücadeleden uzak durmayı getirdiği gibi, herşeyin devrimcilerin iradi müdahalesi olmaksızın gelişebileceği kavrayışına ulaşır. Bunun sonucu ise, mistisizm, pasifizm ve oblomovculuktur.

“Hele şöyle bir güç olun, o zaman biz de varız” türünden sözlerin, salt nicelik yönünden ele alındığında bile, devrimci mücadele açısından ne denli anlamsız olduğu görülecektir. Çünkü, devrimci mücadele, kitleleri bilinçlendirme ve devrimci bir güç haline getirme mücadelesidir. Eğer devrimci mücadelede yer alınacaksa, devrim mücadelesini bir “güç” haline getirmek için, oligarşiye karşı bir “alternatif” güç haline getirmek için yer alınacaktır. Yoksa böyle bir güç kendiliğinden oluşmayacaktır ve şans eseri böyle bir güç kendiliğinden oluşsa bile, o zaman, bugün devrimci mücadeleden uzak duran “bilinçli” insanları değil, bugünün bilinçsiz, ama yarının bilinçli kitlelerini kapsayacağı açıktır. Şayet belirleyici olan güç-nicelik ilişkisi ise, o zaman devrimci mücadeleye her katılım, niceliği artıracaktır ve (bu ilişkinin kavrayışı çerçevesinde söylersek) her nicelik artışı, güç olunduğunu göstereceği anlamda, yeni niceliklere yol açacaktır. Bu da, bu kavrayışın kendi içerisinde ne denli çelişik olduğunu gösterir.

“Güç-nicelik” kavrayışının ideolojik niteliği bu çelişkiye kendini yeniden ortaya koyar. Bilindiği gibi burjuva ideolojisi, pratiğin “haklı çıkartılması” temelinde, gerçekliğin yalanlaştırılmış ifadesi durumundadır. Bu kavrayışta da görüleceği gibi, kişi, kendi kavrayışı ile kendi gerçekliğine yabancılaşmaktadır. Sanki kendisinin (integral olarak tüm insanların) dışında bir varlık varmış gibi, bu varlığın, kendi dışında önce bir araya gelmesini ve kendilerini “güç” haline getirmesini beklemek, bu yabancılaşmanın en son sınırını oluşturur.

“Tamam, sizin söyledikleriniz çok doğru, sizinle çalışmak isterim ya da en azından sizlere yardımcı olmak isterim, ancak siz de önce birşeyler yapın” şeklinde ifade edilebilen görüşler, aynı zamanda bireyin kapitalist ilişkiler içerisinde kendi emeğine yabancılaşmasının bir yansıması durumundadır. Eğer bu sözü eden kişi ya da kişilerin devrimci mücadeleye katkısı, aynı zamanda devrimci mücadelenin gelişmesi demek olmayacaksa, yani kendilerinin dışında bir gelişim ortaya çıkıyorsa, kendileri dışında “birşeyler” yapılıyorsa, kendilerine neden gereksinme duyulacağını da anlamı kalmamaktadır. Herkes bilir ki, bir kişi için geçerli olduğu ileri sürülen bir ölçüt, herkes için de geçerli olabilir. Bu durumda, devrim mücadelesini sürdüren tek kişi bile kalmayacaktır. Çünkü herkes, kendi dışında birşeyin varolmasını beklemek du-

rumunda olacaktır. Oysa hiçbir şey yoktan var olmaz. (“İman” sahiplerine bunu bile anlatabilmek çok zordur.)

Diyebiliriz ki, “güç-nicelik” kavrayışı, sadece pratik devrimci mücadelenin engeli değil, aynı zamanda devrimci olunmasının da engeli olan bir ideolojik kavrayıştır. Küçük-burjuva dünya görüşünün ürünü olan bu kavrayış karşısında proletaryanın sınıfsal tavrı, tümüyle nesnel, bilimseldir.

Proletarya, sınıf olarak, sadece kendisinin niceliğini değil, aynı zamanda burjuvazinin zıttı olarak bir niteliği ifade eder. Üretimdeki yeri, onu, sadece nicelik olarak değil, niceliğin belli bir nitelikle birleşmesinin ürünü olarak belirlemiştir. Tek tek işçilerin (nicelik) birleşik ve kollektif eylemi (nitelik), proletaryanın sınıf niteliğini ortaya çıkarır. Proletaryanın kendi günlük pratiği ile sürekli olarak sergilediği ve sürekli olarak yeniden ürettiği bu ilişki, birleşik ve örgütlü bir niceliğin nasıl bir güç ortaya çıkardığını gösterir. Bunun somut gerçekliğini ise, toplumsal işbölümünün en gelişkin olduğu yerde, fabrikada görmek olanaklıdır.

“Güç-nicelik” ilişkisi doğru kavranamaz ve küçük-burjuvazinin bu konudaki kavrayışı esas alınrsa, devrimci mücadelede bir dizi sapma kaçınılmaz hale gelir. Kendisini belli bir “güç” olarak göstermek isteyen ve bu yolla güçlenmeyi uman pek çok devrimci örgüt, kendi gücünü aşan ve somut-tarihsel koşullara uygun düşmeyen bir dizi eylem içersine girmişlerdir. Sonuçları ise, devrimci mücadelenin verdiği kayıplar ve yitirilen zamandır.

Tüm bu belirlemelerin ışığında, belli bir niteliği ifade eden devrimci insanı, kadroyu şu şekilde belirleyebiliriz:

Tarihin belirli bir döneminde, mevcut ekonomik, sosyal ve siyasal sistemin insanlığın ileriye doğru gelişiminin ve tarihsel ilerlemenin engeli olduğu bir dönemde, yani mevcut üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişimini engellediği ve yer yer durduğu bir tarihsel dönemde, bu koşulların bilincinde olan ve bu koşulları ortadan kaldırarak, insanlığın tarihsel gelişiminin önünü açan, bu süreci hızlandıran insanlar, o tarihsel dönemin görev ve sorumluluğu ile hareket ederek, kendilerini devrimci olarak tarih karşısına koyarlar. Bu nitelikteki bir birey, ister politik iktidarın ele geçirilmesi sürecinde olsun, ister politik iktidar ele geçirildikten sonra olsun, yaptığı her eylemi ile devrimci niteliğini yeniden üretir ve kendini aşar. Yerinde sayan, değişmeyen bir nitelik, her zaman çürümeye ve bozulmaya uğrayacaktır. Bu nedenle de, devrimci insan, kendisini sürekli olarak geliştiren, yenileyen ve devrimci mücadele sürecinin öne koyduğu görev ve sorumluluğun bilincinde ve ona göre faaliyet yürüten insandır.

Bu görev ve sorumluluk, kimi zaman, kırsal bir alanda yıllar süren sabırlı ve inatçı bir ön örgütlenme faaliyeti olarak ortaya çıkabileceği gibi, kimi zaman, bir şehir gerillasının karşılaşabileceği en zor koşullar altında savaşmak olarak somutlaşacaktır.

Gün olacak, emperyalizmin ve oligarşinin en azgın saldırıları karşısında, salt devrimci niteliğini korumak için yürütülen bir mücadele haline dönüşecektir. Gün olacak, tutsaklık koşullarında, düşmanın her türlü pasifikasyon ve baskı uygulamalarının en yoğunlaştığı bir ortamda, devrimci onuru ve kişiliği korumak için direniş olarak karşımıza çıkacaktır. Kimi dönemlerde, polis operasyonlarının en yoğun yaşandığı koşullarda, tüm yoldaşlarıyla bağları kesilmiş olarak yaşamak zorunda kalınacaktır. Kimi dönemler gelecek, salt devrimci olduğunuzu söylemenin bile bir yüreklilik, bir onur olduğu günler yaşanacaktır. Gün olacak, devrim saflarında yılgınlık, panik ortaya çıktığını, pek çok eski ve deneyimli insanların teker teker yitirildiğini, kimilerinin korku ve panik halinde devrim saflarını terk ettikleri görülecektir. En iyi ve en cesur yoldaşların, kimi zaman belki sizin basit bir dikkatsizliğiniz ya da düşüncesizliğiniz yüzünden yitirilmesi söz konusu olacaktır.

İşte tüm bu koşullar ve somutluk içinde, devrimci olmak ve devrimci ola-

rak varolabilmek, devrimciliğin gerektirdiği görev ve sorumluluğu taşımak, koşullara meydan okuyarak, koşulları devrim lehine çevirmek için, bıkmadan, usanmadan mücadele etmek, devrimci niteliğin ifadeleri olacaktır. Niceliğin azlığına bakarak, uzlaşıcı olmak, politik esneklik adı altında tavizler vermek, devrim saflarından uzaklaştırılması gerekenleri uzaklaştırmaktan kaçınmak, devrim mücadelesine zarar veren unsurları görmezlikten gelmek, devrimci görevin ve sorumluluğun gerektirdiklerini yerine getirmekten kaçınmak bir devrimci için ölüm demektir. Aynı şekilde, nicelik artışı olduğu zaman, kendisini bir güç olarak tanımlayarak, her türlü devrimci ilişki ve ittifakı bir yana bırakmak, tüm ilişkilerde buyurucu olmak, devrimci niteliğin yeterince gelişmemiş olduğunu gösterecektir.

Devrimcilik, bireyin, tarih karşısında, içinde yaşadığı tarihsel koşullar karşısında, kendi bilinci ile belirlenen sorumluluk ve görev demektir. Bu sorumluluk, bireyin diğer bireylere göre belirlediği, ya da bu tarihsel koşulların sorumluluğunu taşıması gereken bireylerin tavırlarına göre şekillenen bir bireysel sorumluluk değildir. Her bireyin, kendi tarih bilinci ile belirlenen, insanlığın kurtuluşuna yönelik bir savaşın getirdiği sorumluluktur. Bu sorumluluğun gereklerinin yerine getirilmesi ve buna uygun görevleri başarmak için her türlü özverinin gösterilmesi, devrimci bir kişinin, doğal, kaçınılmaz bir niteliği olarak ortaya çıkar. Bu açıdan, düşman karşısında teslim olmamak, işkencelerde direnmek, gerektiğinde ölümü gülerek karşılamak, bir devrimcide olması gereken doğal niteliklerdir. Bu nedenle, bu niteliklerin, tek tek yüceltilmesi ya da devrimcilerin değil de, belli bireylerin niteliğiymiş gibi ortaya konulması yanıltıcı sonuçlar doğuracaktır. Her devrimciden beklenen ve kendisinde olması gereken bu özellikler, yani devrimci olmanın ifadesi ve görünümü olan, özveri, kararlılık, sabır, işkenceye direnme ve düşmana asla teslim olmama, üstlendiği görevleri yerine getirme gibi özellikler, devrimci kişiliğin ayrılmaz ve ayrılmazı olanaksız özellikleridir. Bu özelliklere sahip olmak, sadece devrimci olmayı getirecektir.

Ve belki bir gün, bir kentin bir evinde oligarşinin zor güçleri tarafından kuşatılıp katledileceksiniz. Ve belki, bir buluşmada yakalanacak, günlerce süren işkencelerden geçeceksiniz. Ve belki, en kolay yerine getirilebilir bir görevi, eylemi yerine getirmekte zorlanacak ve hatta başaramayacaksınız. Ve belki, hiç beklemediğiniz anda, en güvendiğiniz yoldaşlarınızın korku ve panik içinde kaçtuklarını göreceksiniz. Ve belki, dağın başında yapayalnız, tek başınıza kalacaksınız. Üstelik tüm bunlar, sizin en iyi bildiğiniz ve her devrimcinin en iyi bilmesi gereken en basit kuralların yerine getirilmemesinden ya da dikkatsiz davranılmasından, yahut küçük-burjuva alışkanlık ve zaafıların ürünü olarak başınıza gelebilecektir. Hatta sizi bu duruma düşüren, sizin yerinizi deşifre eden, bir buluşmada sizin yakalanmanızı sağlayan, yoldaş dediğiniz kişi olabilecektir. İşte tüm bu koşullara rağmen, hâlâ devrimci olarak ayakta kalabiliyor, devrimci olarak tarihsel görevlerinizi yerine getirmek için mücadele ediyorsanız, devrimci bir niteliğe, kadro denilmeye layık bir niteliğe sahipsiniz demektir. Yoksa, devrimci, karşılaştığı olumsuzluklar karşısında yılgınlığa, umutsuzluğa düşen, olumsuzluklar karşısında paniğe kapılan, olumsuzlukları aşmak yerine onların kendiliğinden ortadan kalkmasını bekleyen, bu nedenle kenara çekilen kişi değildir. Devrimci kişi, kurtuluşa kadar savaşma kararlılığına sahip, her türlü olumsuz koşullara rağmen mücadele etmekten bir an bile uzak durmayan ve belki o an geldiğinde, son nefesini vermek için duraksamayan, içinde yaşadığı tarihsel dönemin en ileri, en nitelikli insanıdır. Ve tarih, onlar tarafından ve onların eylemi ile yapılır.

Emperyalist Terör, Askeri İşgal ve Filistin

Mart ayının son günlerine gelindiğinde, İsrail'in açıkça savaş ilan ederek Filistin "Özerk Yönetimi" bölgesini işgale başlaması ve Yaser Arafat'ı tanklarla kuşatarak bürosuna "haspetmesi"yle birlikte bütün dikkatler bir kez daha Filistin'e ve Filistin sorununa yönelmiştir.

Özellikle İsrail tanklarının Filistin "Özerk Bölgesi"nde başlattığı işgal hareketi ve bu işgal hareketini doğrudan planlayan ve destekleyen Amerikan emperyalizminin açık Filistin karşıtı tutumu, "globalizm" çığırkanlarının yıllardır sürdürdükleri propaganda-ların ne anlama geldiğini de açık biçimde göstermiştir.

"Globalleşen dünya"da, ulus ve ulusal devletin bir önemi kalmadığını söyleyenler, Filistin topraklarından yükselen tank paletlerinin sesini duymazlıktan gelseler bile, dünya halkları, emperyalizmin ve onun beslediği İsrail siyonizminin hiç değişmediğini bir kez daha görmüşlerdir.

Bugün İsrail tankları tarafından tutsak alınan, sorgulanan Filistinlilerin görüntüleri, 50 yılı aşkın süredir varlığını sürdüren, zaman zaman unutulan, görmezlikten gelinen, zaman zaman "terörizm"le özdeşleştirilen Filistin sorununun yeni bir aşamaya ulaştığını da göstermektedir.

Bu yeni aşamanın en önde gelen unsuru, Filistin sorununun, bir kez daha, açık askeri zor kullanılarak, İsrail'in **askeri işgaliyle** "denetim" altına alınması olmaktadır. Afganistan'da yapılmaya çalışılan ve Irak için planlanan bu "yeni denetim" biçimi, doğrudan ya da dolaylı olarak emperyalizmin açık askeri zoruyla "sorunlu" ülkelerin ve bölgelerin askeri olarak işgal edilmesi ve bu

işgale paralel olarak emperyalist sömürü düzeninin (kimilerinin sandığı "yeni dünya düzeni") kurulmasını içermektedir.

Emperyalizmin bugün Filistin topraklarında İsrail aracılığıyla gerçekleştirdiği askeri işgal, emperyalizm için "sorun" olan ülkelerin **içsel olarak** denetlenemediği koşullarda gerçekleştirilen emperyalist müdahalenin "yeni" bir biçimi olmaktadır. Bir başka deyişle, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim hareketleri karşısında işbirlikçi burjuvazinin yetersiz ve güçsüz kaldığı evrede emperyalist orduların ülkeyi doğrudan işgal etmeleri (açık işgal) olgusu, bugün Filistin topraklarında (geçmiş işgallerden farklı olarak), İsrail tarafından yerine getirilmektedir.

Bu gelişmenin "globalleşen dünya"da her türlü ulusal ölçütlerin ve ulusal kavramların önemini yitirdiğinin ilan edildiği ve kitlelerin buna inandırıldığı bir evrede ortaya çıkması da bir tesadüf değildir.

Emperyalizm, özel olarak Amerikan emperyalizmi, SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında, açık askeri güç kullanarak emperyalist pazarların mutlak bir denetim altında tutulması gerektiğini görmüştür. 1997 Asya krizi ile başlayan ve 2001 yılında tüm emperyalist ülkeleri etkisi altında alan dünya ekonomik buhranı, emperyalist pazarların mutlak denetimini tartışmasız bir biçimde gündeme getirmiştir. Bu koşullarda, emperyalizm, Afganistan'dan Irak'a, İran'dan Filistin'e kadar "sorunlu" tüm ülkelerde, **askeri zor** kullanarak, "yapısal dönüşümü" gerçekleştirmek istemektedir. Diğer bir deyişle, IMF aracılığıyla **doğrudan ekonomik zor** kullanılarak gerçekleştirilemeyen tüm "yapısal dönüşümler", açık askeri zor kullanıla-

rak gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

“Konsept”ini Amerikan emperyalizminin kontr-gerilla faaliyetlerinde bulan bu açık askeri zor uygulaması, “topyekün savaş stratejisi”nin ta kendisidir. *Kurtuluş Cephesi*’nin Eylül-Ekim 2001 tarihli 63. sayısında ifade ettiğimiz gibi, “uzun yıllardan beri İsrail’in Filistinlilere karşı uyguladığı bu strateji, hemen her durumda, Filistinlilerin silahlı eylemlerine karşılık olarak (misilleme) Filistin yerleşim yerlerini bombalamak ve buldozlerle buraları yıkmak şeklinde uygulanmıştır. Amaç, **halkı yıldırma ve iradesini kırma**.” Filistinlilere karşı yürütülen bu “topyekün savaş stratejisi”, İsrail ordusunun Filistin topraklarını yeniden açık işgale başlamasıyla birlikte, bugün **Filistin halkını topyekün teslim almaya** yönelmiştir.

İşte bu teslimiyet koşullarında Amerikan emperyalizmi kendi düzenini kurabileceğini hesaplamaktadır. İsrail, kurulduğu tarihten günümüze kadar, her zaman **Amerikan emperyalizminin Orta-Doğu’daki askeri vuruca gücü** olarak bu hesapların yürütücüsü olmaktadır.

Burada altı çizilmesi gereken en temel olgu, Amerikan emperyalizminin bu stratejisi ve uygulamalarının **yeni olmadığıdır**. Bugün bu strateji ve uygulamanın yeni gibi görünmesinin nedeni, emperyalizmin kendi doğasında varolan yayılcılık ve hegemonyacılığın Vietnam savaşından bugüne kadar geçen sürede ilk kez bu çapta ve genişlikte yeniden uygulamaya sokulmasından kaynaklanmaktadır.

Bilindiği gibi, II. yeniden paylaşım savaşı sonrasında Latin-Amerika’da doğrudan askeri müdahalelerle ya da işbirlikçi orduların askeri darbeleriyle işlerini yürüten Amerikan emperyalizminin Vietnam halkının silahlı mücadelesi karşısında yenilgiye uğramasıyla birlikte eski yöntemlerini ve stratejilerini kullanamaz hale gelmiştir. Amerikan emperyalizminin Vietnam yenilgisiyle birlikte görünür olan ekonomik, siyasal ve askeri gerileyişi Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığı ile birlikte sona ererken, Körfez Savaşıyla birlikte yeniden onarılma evresine girmiştir.

Bu evrede en önemli gelişme, emperyalist pazarların toprak olarak olabildiğince genişlemesine karşın, beklenen ölçüde talep yaratamaması ve her türlü bölgesel sorun ve çatışmaların giderek kronik hale gelmesi olmuştur. 1993 ve 1997 bölgesel ekonomik buhranlar, genişleyen pazarların ek

talep yaratıcı hale getirilmesini yaşamsal bir sorun haline dönüştürürken, bölgesel sorunların yarattığı “istikrarsızlıklar” olduğu gibi kalmıştır. Irak ve Yugoslavya’ya yönelik askeri saldırılar, bir yandan yerel sorunu çözmeye yönelirken, diğer yandan dünya çapında bir güç gösterisi ve gözdağı olarak kullanılmıştır. Ancak bu güç gösterisi ve gözdağıyla beklenen sonuçlar alınamamış ve emperyalizm tüm yerel ve bölgesel sorunlara doğrudan ve askeri olarak müdahale etmek zorunda kalmıştır. Bu müdahale, neredeyse dünyanın her yerinde emperyalist askeri güçlerinin fiili varlığını zorunlu hale getirmiştir. Ve her dönemde olduğu gibi, Orta-Doğu, emperyalizm için sürekli bir sorun olarak varlığını sürdürme gelmiştir.

W. Bush’un ABD başkanı olmasıyla birlikte, gerek dünya ekonomik buhranının şiddetlenmesi, gerekse yerel ve bölgesel sorunlara doğrudan askeri müdahale etme zorunluluğunun daha da büyümesi, başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin artan bir silahlanmasını ve askeri güç kullanımını gündemin birinci sırasına çıkartmıştır.

Amerikan ekonomisinin 2001 yılında içine girdiği ekonomik buhran (burjuva ekonomistlerinin diliyle söylersek “ekonomik durgunluk”), tüketim malları sektöründen üretim malları sektörüne sıçramıştır. Son dönemde ABD’nin en büyük enerji şirketlerinden Enron’un iflası, otomotiv sektöründe görülen büyük üretim düşüşleri ve son olarak demir-çelik sektöründe baş gösteren talep azalışı, ekonominin daha fazla askerleştirilmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. “Komünizm tehlikesi” demagojisiyle 1990’lara kadar içte önemli bir direnişle karşılaşmayan Amerikan emperyalizmi, 1990 sonrasında “demokratik açılım” söylemiyle tüketim malları üretimini artırmış ve kitleleri tüketim yöneltmiştir. Bu ortamda, kaynaklarının tüketim malları üretiminden askeri mallar üretimine yöneltilmesi, bir yandan kitlelerin eskisi gibi tüketmemelerini gerektirdiği gibi, devlet harcamalarının artırılmasını da gerekli kalmaktadır. Askeri mallar üretimi için devlet harcamalarının artırılması ise, alışılmış söylemle ifade edersek, “halkın verdiği vergilerle” olanaklıdır (Ülkemizdeki söylemle “faiz dışı fazla”). Böyle bir yönelim için Amerikan halkının “gönüllü” desteğini almanın yolu “terörizme karşı savaş” söylemiyle sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ve bugün İsrail, Amerikan emperyalizminin Orta-Doğu'ya yönelik askeri müdahalesinin ön hazırlığı olarak Filistin topraklarını işgal ederken "terörizme karşı savaş"ın bir parçası olarak hareket ettiğini göstermeye özel olarak dikkat etmektedir.

Daha dün, Yugoslavya olayları sırasında Milesoviç yönetiminin Kosova'ya müdahalesini "etnik temizlik" olarak sunan emperyalist "medya"nın, bugün İsrail'in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği askeri saldırıları "terörizme karşı savaş" olarak sunmasının nedeni de budur.

Diğer yandan, Amerikan emperyalizminin II. yeniden paylaşım savaşından sonra dünya çapında uygulamaya soktuğu yeni-sömürgecilik yöntemleri, 1980 dünya ekonomik buhranı ile belirginleşen bir bunalıma girmiştir. Aradan geçen yirmi yıla karşın, Amerikan emperyalizmi yeni-sömürgecilik yöntemlerinin içine girdiği bunalımı çözememiştir. Özellikle geri-bıraktınlmış ülkelere verilen kredilerin yaratmış olduğu borçların geri ödenememesi, bir yandan yeni-sömürgecilik yöntemlerine göre kurulmuş olan emperyalizme bağımlı sanayileri işlemez hale getirirken, diğer yandan emperyalist finans kuruluşlarını krizlere açık hale getirmiştir.

Bilineceği gibi, yeni-sömürgecilik yöntemlerinin temeli, sermaye ihrac ve transferlerinin bileşiminde yapılan değişikliktir. "Sermayenin 5-6 elemanı arasında yeni bir oran yaratılmıştır. Şöyle ki, savaş öncesi nakit sermaye ihracı, sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman, vs. gibi diğer elemanlarına kıyasla çok daha fazla yer tutarken, savaş sonrası dönemde özellikle 1960'dan sonra bu işleyiş tersine dönmüş, nakit sermaye ihracının dışındaki sermayenin yukarıda özetlediğimiz elemanları ağırlık kazanmıştır."* Böylece, "geri-bıraktınlmış ülkelerde, yabancı nakit sermaye oranının yerli nakit sermayeye oranla çok az olduğu fakat mutlak dışa bağımlı birçok sanayi kuruluşu" oluşturulmuştur. Geri-bıraktınlmış ülkeler bu sanayi kuruluşları için, bir yandan emperyalist ülkelere patent hakkı, teknik bilgi vb. için sürekli ödemede bulunurken, diğer yandan bu kuruluşların üretimi için gerekli ara malları ithal etmek durumunda kalmıştır. Artan

ara malları ithalatı, geri-bıraktınlmış ülkelere dış ticaret açığını sürekli büyütmüş ve bu açığı kapatmak amacıyla yapılan dış borçlanma sürekli büyümüştür.

1980 dünya ekonomik buhranı koşullarında geri-bıraktınlmış ülkeler "ihracata yönelik sanayileşme" adı altında tüketim malları ihracatıyla dış borçları ödemeye yöneltilmişse de, emperyalist ülkelerde yeni teknolojilerin tüketim malları üretimine uygulanmasıyla birlikte işe yaramaz hale gelmiştir. 1993 ve 1997 krizlerinde görüldüğü gibi, işbirlikçi iktidarların, gerek "demokratik yoldan" işbaşında kalmalarını sağlamak, gerekse işbirlikçiliğini sürekli kılmak amacıyla yapılan finansal yardımlar, artan oranda finans krizlerine neden olmaya başlamıştır. Öte yandan, bu işbirlikçi iktidarlara yapılan finansal desteğin her azaltılışı, emperyalizme karşı işbirlikçilerin tavır almalarına neden olmuştur. Irak ve Afganistan'da yaşanan olaylar, emperyalizmin işbirlikçilerinin kendisine ne denli pahalıya mal olduğunu göstermiştir.

Bugün, tüm geri-bıraktınlmış ülkeler dış borçlarını ödeyemez durumdadır. Ülke içi kaynaklar, "özelleştirme" vb. uygulamalarla sonuna kadar tüketilmiştir. Emperyalizmin yapabileceği pek birşey kalmamıştır.

İşte bu koşullarda Amerikan emperyalizminin bulduğu formül, bir yandan askeri mallar üretimini artırırken, diğer yandan geri-bıraktınlmış ülkelerin ekonomilerini **IMF aracılığıyla** doğrudan yönetmek olmuştur. Ancak, başta da belirttiğimiz gibi, gerek yerel ve bölgesel sorunlar, gerekse IMF uygulamalarının yarattığı ve yaratacağı iç direnişler, emperyalizmin fiilen bu ülkelerdeki varlığını güçlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Bir başka deyişle, bugün, geri-bıraktınlmış ülkelerde emperyalizmin **içsel olgu** olmasının gelebileceği son sınıra ulaşılmıştır. Bu sınır, **geri-bıraktınlmış ülkelerin siyasal ve askeri olarak doğrudan emperyalist ülkeler tarafından yönetilmesidir**. Bu ise, emperyalizmin bölgesel olarak askeri gücünü artırması demektir.

Dün, "ekonomisini olağanüstü derecede militarize etmiş olan Yankee emperyalizmi, bu durumun doğal sonucu olarak, dünya çapında saldırganlığını, kudurganlığını korkunç bir seviyeye artırmış, Pentagon bir yandan CIA'nın komploları ile sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde temsili demokrasi-leri bile rafa kaldırarak, militarist rejimlerin

kurulmasını sağlarken, öte yandan, milli kurtuluş savaşlarının yürütüldüğü ülkeleri cehennemine çevirmek için bütün güçlerini seferber etmiş”ken*, bugün, (Vietnam savaşı yenilgisinden 25 yıl sonra) yeniden aynı uygulamalara **açık biçimde** geri dönmektedir.**

Ancak, gelişen olaylar, bu formülün, eskiden olduğu gibi bugün de, emperyalizmi kurtarmayacağını göstermektedir. İsrail’in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği son işgal hareketinin Yaser Arafat’ın şahsında doğrudan Filistin yöneticilerini hedef alması,

aynı zamanda emperyalizmin geri-bıraktırılmış ülkeleri **doğrudan** yönetmekten başka bir seçeneğinin kalmadığını da göstermektedir. Bu da, dünya çapında anti-emperyalist devrimci ve millici hareketlerin giderek gelişmesi ve güçlenmesi anlamına geldiği gibi, sonuç olarak, emperyalizmin topyekün yenilgisine giden bir sürecin başlangıcını oluşturmaktadır. Bir Vietnam yenilgisinin ekonomik, siyasal, askeri ve moral sonuçlarını 25 yıl üstünden atamayan Amerikan emperyalizminin alacağı her yenilgi çok daha kalıcı ve yıkıcı olacaktır.

* Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

** Vietnam yenilgisinden sonra, özellikle Carter döneminde İran’a yapılan “rehine kurtarma operasyonu”nun fiyaskoyla sonuçlanmasından sonra, Amerikan emperyalizminin dünya çapındaki askeri harekâtları önemli ölçüde azalmıştır. Kimi küçük-burjuva aydınlar ve revizyonistler, bu duruma bakarak, emperyalizmin eski saldırgan özelliğini kaybettiğini, dolayısıyla geri-bıraktırılmış ülkelerdeki ilerici ve devrimci hareketlere karşı askeri müdahalede bulunmasının sözkonusu olamayacağını söyleyerek, geri-bıraktırılmış ülkelerde “demokratik yoldan” iktidarın ele geçirilebileceği teorilerini yapmışlardır. Gorbaçov’un Amerikan emperyalizminin askerleştirilmiş ekonomisinin “sivilleştirilmesi” için, “sosyalist blok”un bu “yeni” sivil ekonomi için bir pazar haline getirileceğini ilan etmesi, bu teorileri daha da güçlendirmiştir. Geçen zaman bu teorilerin, tümüyle Vietnam yenilgisi sonrasında Amerikan emperyalizminin geri çekilişinin abartılmasından ve mutlaklaştırılmasından başka birşey olmadığını göstermiştir.

Filistin... Filistin...

“El Aksa İntifadası”yla başlayan ve Mart sonunda İsrail’in Filistin Özerk Bölgesi’ni doğrudan “savaş alanı” ilan ederek işgal etmesiyle gelişen son olaylar ve olayların trajik görüntüleri, dikkatleri Orta-Doğu’ya, Filistin sorununa çekerken, aynı zamanda Filistin hareketinin içinde bulunduğu durumu da gözönüne çıkarmıştır. Özellikle Sovyetler Birliği’nin dağılmışlığı koşullarında, dünya sol hareketinde ve küçük-burjuva radikalizminde ortaya çıkan pasifizmin ve emperyalizmle uzlaşma eğilimlerinin varacağı yeri (teslimiyetçilik) göstermesi açısından çok daha öğretici olmaktadır.

1947 yılında Birleşmiş Milletler’in aldığı

kararla resmen bir “ulus” olarak kabul edilen yahudilerin 14 Mayıs 1948 tarihinde İsrail devletinin kuruluşunu ilan etmeleriyle başlayan “Filistin sorunu”, pan-arap milliyetçiliğinden, küçük-burjuva radikalizmine kadar pek çok siyasal eğilimi içinde barındıran bir tarihsel olgu olmuştur.

Bir dinsel topluluğun “ulus” olarak kabul edilmesi ve buna bağlı olarak “ulusların kendi kaderini tayin hakkı” çerçevesinde kendi “ulusal devlet”ini kurması, İsrail devletinin özgün yanını oluştururken, pan-arap milliyetçilik ile küçük-burjuva radikalizmi Filistin hareketinin sınıfsal içeriğini oluşturmuştur.

Burjuva anlamda bir “ulus” olmayan yahudi topluluğunun, burjuva anlamda “ulusal devlet” olmayan İsrail devleti olarak örgütlenmesi, yapay bir “ulus” ve yapay bir “ulusal devlet” sorunu olarak, başlangıçtan itibaren “dışa bağımlı” (emperyalist-kapitalizme) ve bu bağımlılık içinde varolan bir olgu ortaya çıkarmıştır. Bu yönüyle İsrail devleti, kurulduğu andan itibaren, devlet sınırları içindeki sınıf ilişkileri ile değil, **uluslararası** sınıf ilişkileri ile belirlenen bir devlet durumunda olmuştur. Günümüzün popülist ve “medyatik” söylemiyle ifade edersek, İsrail devleti, emperyalist ülkelerdeki “yahudi sermayesi”nin “lobi” faaliyetlerinin sonucu kurulmuş ve bu “lobi” faaliyetlerinin varlığıyla bugüne gelmiştir.

İsrail devletinin kitlesel gücü ise, dünyanın her yanında, şu ya da bu biçimde ezilen, aşağılanan, içinde yaşadığı uluslar ve ulusal-topluluklar tarafından dışlanan yahudi dinine bağlı insanlardır. Bu insanlar, parasermaye sahibi banker ve tefeci yahudilerden farklı olarak, İsrail’e göç ettikleri güne kadar içinde yaşadıkları ülkelerde bireysel olarak çalışan ya da emekçi olan kitleyi oluştururlar. Bu kitle, hemen her zaman, **yahudi banker ve tefecilerin** içinde yaşadıkları ülkelerdeki asalak niteliklerine karşı gelişen yahudi düşmanlığından doğrudan etkilenmiş ve bu düşmanlığın ortaya çıktığı katliamlara maruz kalmıştır. Kendi içinde Marksist-Leninist bir örgütlenmeye sahip olamayan bu kitle, kendisine yapılan her davranışın, katliamların kendi dinsel inancından dolayı olduğuna inandırılmıştır.

Ve her zaman, içinde yaşanılan ülkedeki egemen sınıfların kendi iç çelişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan yahudi karşıtı hareketler de, kendi eylemini dinsel temelde meşrulaştırmaya çalışmıştır.

Diğer yandan, asıl olarak Osmanlı İmparatorluğu’nun egemenliği altında bulunan Arap toplulukları, İngiliz emperyalizmi tarafından irili ufaklı devletler olarak (elbette emperyalizmin çıkarlarına uygun olarak belirlenmiş sınırlar içinde) ortaya çıkmışlardır. Bu Arap toplulukları içinde II. yeniden paylaşım savaşı sonuna kadar doğrudan İngiliz yönetimi altında bulunan ve sadece verimli tarımsal topraklara sahip olan tek yer Filistin olmuştur. Bu yönüyle, Filistin, II. yeniden paylaşım savaşı sonuna kadar devlet olarak örgütlenmemiş iki Arap bölgesinden birisi olmuştur. (Diğeri

Lübnan’dır.) Özellikle yer- altı zenginliklerine sahip (özel olarak da pet-rol) topraklarda kurulan Arap devletleri (Mısır, Suriye, Irak, Suudi Arabistan ve küçük Körfez emirlikleri) için, Filistin (ve belli oranda Lübnan), “kutsal mekan” ve sebze-meyva üretim alanı olmaktan öte bir değere sahip değildir. Arap devletlerinin krallık olarak oluşturulması, bu devletlerin emperyalist ülkeler tarafından bireysel olarak satın alınabilen insanlar tarafından yönetilmesini getirirken, diğer yandan aynı krallıkların kendi bireysel çıkarları ötesinde bir çıkara sahip olmamasını da beraberinde getirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu’nun tarihsel özellikleriyle şekillenmiş olan Arap toplumunun feodal-aşiret ilişkileri çerçevesinde krallıklar olarak devletleştirilmesi, burjuva anlamda uluslaşma sürecinin ortaya çıkmadığı bir evreye denk düştüğü gibi, aynı zamanda uluslaşma sürecinin de engeli olarak ortaya çıkmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılmasıyla birlikte tüm Arap toplulukları ekonomik ve siyasal olarak emperyalizme bağımlı hale gelirken, aynı zamanda emperyalist tüketim mallarının açık pazarı olmuştur. Bu tüketim pazarı oluşları, Arap toplulukları içinde **işbirlikçi ticaret burjuvazisinin** ve buna bağlı olarak geniş bir **küçük-burjuva** kesimin oluşmasını getirmiştir. Özellikle devletleştirilen Arap topluluklarında sömürge pazarı niteliğindeki kentlerde nüfusun çoğunluğunu oluşturan bu küçük-burjuva kesim içinde en etkin unsur, **geleneksel** tüketim malları ticaretiyle uğraşan “çarşı esnafı”dır.

1950’lerin ortalarında asker-sivil aydın kesimin gerçekleştirdiği küçük-burjuva askeri darbelerle Mısır, Suriye ve Irak’da krallık rejimlerinin yıkılmasıyla başlayan Baas dönemlerinde sınıfsal yapıda önemli değişiklikler ortaya çıkmamıştır. O güne kadar petrol vb. yeraltı kaynaklarından elde edilen işbirlikçi payıyla yetinen kralların yerine geçen küçük-burjuva devrimci-milliyetçiler, sosyalizmin dünya çapında kazandığı büyük prestijin etkisiyle petrolü millileştirerek, elde edilen gelirlerle alt yapı yatırımlarına yönelmişlerdir. Sonal olarak kapitalizmin gelişmesine hizmet eden bu yatırımlar, belli oranda Arap ulusal burjuvazisinin oluşmasına ve gelişmesine de hizmet etmiştir.

Ancak, gerek devlet aracılığıyla ulusal burjuvazi yaratma çabaları, gerekse Sovyetler Birliği ile geliştirilen ekonomik ve siyasal ilişkiler, bir bütün olarak emperyalist blo-

ğün çıkarlarına ters düştüğünden, emperyalizmin **doğrudan** müdahalesini gündeme getirmiştir. 1956 yılında Abdül Nasır başkanlığındaki Mısır Baas yönetiminin Süveyş kanalını millileştirilmesi üzerine başlayan İngiliz-Fransız ve İsrail askeri müdahalesi ve 1958 yılında Amerikanın Lübnan müdahalesi, Amerikan emperyalizmi tarafından askeri olarak güçlendirilen İsrail'in 1967 yılındaki "altı gün savaşı" ile yeni bir evreye girmiştir. Bu tarihten itibaren Baas yönetimlerine karşı yürütülen emperyalist müdahaleler, her zaman İsrail'in askeri vurucu gücü ile gerçekleştirilmiştir.

İşte bu gelişim sürecinde, Filistin sorunu özel bir yere sahip olmuştur. İsrail devletinin bölgede emperyalizmin askeri vurucu gücü haline gelmesine paralel olarak Baas yönetimleri Filistin sorununu (İsrail'i durdurmanın bir aracı olarak) artan oranda gündeme getirmeye başlamışlardır.

Oysa ki, Filistin toprakları Birleşmiş Milletler kararı ile yahudi ve müslüman Arap (Filistinliler) toplulukları arasında paylaşılmış olmasına karşın, 1948 yılında İsrail devletinin kurulmasıyla başlayan İsrail-Arap savaşıyla birlikte İsrail, Mısır ve Ürdün arasında yeniden paylaşılmıştır. Gazze bölgesi Mısır tarafından ilhak edilirken, Batı-Şeria tümüyle Ürdün krallığının toprakları haline getirilmiştir. Bunun dışında kalan Araplara bırakılmış topraklar da, İsrail tarafından "yeni yahudi yerleşim bölgesi" olarak ilhak edilmiştir. Ve böylece Filistinliler, kendi toprakları üzerinde hiçbir siyasal hakka sahip olmayan, şu ya da bu ülkenin yönetimi altında bulunan bir topluluk haline gelmişlerdir. Filistin sorununun gerçek özü de burada yatmaktadır.

1967 yılındaki "altı gün savaşı"yla doğrudan Mısır ve Ürdün'ün ilhak ettiği Gazze ve Batı-Şeria bölgesinin İsrail tarafından işgal edilmesiyle birlikte Filistinlilerin kendi topraklarından göç ettirilmeleri süreci de başlamıştır. 1967-72 arasında Mısır, Suriye ve Ürdün topraklarına göç eden Filistinliler, bu ülkelerde politik-askeri örgütlenmelerini sürdürürken, diğer yandan aynı ülkelerin ayrımcı ve dışlayıcı uygulamaları içinde ekonomik ve sosyal yaşamlarını sürdürmeye çalışmışlardır.

Bu dönemde Filistin örgütlerinin en temel özelliği, göçmen olarak buldukları Arap ülkesinin siyasal yönetimi altında faaliyet yürütmeleridir. Her Arap ülkesi, kendi

toprakları üzerindeki Filistinliler arasında kendisine doğrudan bağlı Filistin örgütleri yaratmıştır. 1964 yılında kurulan FKÖ içinde etkin olmayı amaçlayan bu oluşumlar, günümüze kadar Filistin örgütlerinin çok parçalılığının temel nedini olmuştur.

Yaser Arafat'ın başını çektiği ve önderliğini göçmen Filistinlilerin küçük-burjuva aydınlarının yaptığı El-Fetih hareketi ile Habbas'ın yönetimdeki "marksist-leninist" FHKC, Arap ülkeleri tarafından doğrudan denetlenemeyen iki politik-askeri örgütlenme olarak ortaya çıkarken, 1972 yılında Ürdün'ün gerçekleştirdiği "Kara Eylül" katliamı sonrasında tümüyle göçmen Filistinlilerin örgütleri haline gelmişlerdir.

Örgütsel düzeyde meydana gelen bu gelişmeler yanında, Filistin halkının ekonomik ve toplumsal ilişkileri, her durumda içinde yaşadıkları ülkelerin ilişkileri tarafından belirlenmiştir. Özellikle 1973 Arap-İsrail savaşı sonrası, Filistinliler, ağırlıklı olarak Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve işgal altındaki topraklara dağılmışlardır. İlk dönem, sadece "mülteci" statüsünde ve kendi içlerinde ekonomik ilişkiler sürdüren Filistinliler, zaman içinde belli pazar ve sermaye olanaklarına sahip olmaya başlamışlardır. Oluşan Filistin sermayesi, mülteci Filistinlilerin geleneksel tüketim malları üretimi ve ticareti alanlarında faaliyet gösterirken, özellikle Ürdün ve İsrail işgalindeki topraklarda, egemen devletin sermayesiyle işbirliği içine girmiştir. Sürekli bir pazar olmadığından Filistin sermayesinin gelişimi de inişli çıkışlı ve çok değişkenli bir yol izlemiştir.

İsrail işgali altındaki topraklarda yahudi sermayesi ile işbirliği içinde faaliyet yürüten Filistin küçük sermaye kesimleri yanında, geleneksel ürünler üreticisi ve ticareti yapan kesimler, giderek birbirinden uzaklaşmaya başlamışlardır. Yine Filistinlilerin yaşadığı Arap ülkelerinden gelen malların satıcıları ile iç üreticiler ve bunların ticaretiyle uğraşan kesimler arasında da farklılaşma başlamıştır.

Hemen hemen benzer gelişme Arap ülkelerinde yaşayan Filistinliler arasında da ortaya çıkmıştır.

Böylece, bir yandan yaşadıkları ülkenin egemen kesimlerinin sermayesi ile işbirliği yapan ve bu sermayenin gölgesinde gelişen tüccar kesimi ile geleneksel mallar üreten ve satan kesimler arasındaki ayrışma, giderek siyasal ayrışmalara yol açmıştır. Düne kadar doğrudan içinde yaşanan ülkenin yö-

netimi ve denetimi altında oluşturulmuş olan Filistin örgütlerinin yerini, bu iki kesimin finanse ettiği örgütlenmeler almaya başlamıştır.

Mısır, Ürdün ve Körfez Emirliklerine yerleşmiş olan Filistinli “sol” küçük-burjuva aydınları ise, emperyalist ülkelerle olan ilişkiler çerçevesinde kendilerine yeni iş olanakları bulmaları ve Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığının yaratmış olduğu moral etkiyle sağa kaymışlar ve giderek “uzlaşmacı” bir çizgiye oturmuşlardır.

İşte bu sınıfsal gelişmeler Filistin hareketini ve Filistin-İsrail ilişkilerinin değişmesi gerektiği düşüncesini yaygınlaştırmıştır. Arap ülkelerine yerleşmiş olan küçük-burjuva aydınları ve bu ülkelerin ekonomik ilişkileri çerçevesinde faaliyet yürüten küçük sermaye kesimleri Yaser Arafat’ın çevresinde toplanarak, küçük de olsa bir toprağa sahip olma temelinde İsrail’le “banş” yapılması yönünde hareket etmeye başlamışlardır. “Toprak karşılığı banş” bu kesimlerin temel sloganı olmuştur.

Ancak bu kesimler, küçük bir “toprak” üzerinde kurulacak olan Filistin’in emperyalizmle doğrudan ilişki içinde, yani emperyalizme bağımlı bir ülke olması peşindedirler. Onların düşüncesine göre, “globalleşen dünya”da “birleşik, bağımsız ve laik bir Filistin” “hayal”dir, sadece kan dökülmesine neden olur.

1994 yılında Yaser Arafat’ın işgal altındaki topraklara geri dönüşü ve 1996 yılında yapılan Oslo anlaşması sonrasında küçük-burjuva aydınları ile Arap ülkelerinde yerleşik hale gelmiş olan Filistin sermayesinin etkinliği giderek artmaya başlamıştır. Bu durum, bu yıllara kadar işgal altındaki topraklarda geleneksel mallar üreten ve bunun ticareti ile uğraşan kesimlerin etkinliğini yitirmesine yol açmıştır. Bunun sonucu olarak, bu kesimler ile küçük-burjuva aydınları ve “mülteci” Filistin sermayesi arasındaki çelişkiler keskinleşmiştir. İsrail’in İzak Rabin döneminde Yaser Arafat’la birlikte ülke içine gelen bu kesimleri ekonomik olarak destekleme politikası, bu çelişkiyi daha da şiddetlendirmiştir.

Böylece, İran’da da olduğu gibi, geleneksel mallar üreticisi ve satıcısı durumunda olan kesimler, eski güçlerini yeniden kazanabilmek amacıyla dinsel ideoloji etrafında örgütlenmeye başlamışlardır. Hamas, Hiz-

ullah örgütlenmesi bu kesimlerin doğrudan katıldıkları ve finanse ettikleri örgütlenmeler olarak işgal edilmiş topraklarda ortaya çıkmıştır. (Bu dini örgütlerin 1994 öncesinde fazlaca bir etkinliği olmamıştır.)

Öte yandan, Filistin hareketinin sol kesimini temsil eden FHKC, “mülteci” küçük-burjuva aydınlarının dönüşümüne paralel olarak dönüşmüş ve işgal altındaki topraklarda salt politik faaliyet yürüten bir örgütlenme olmuştur. FHKC, Ariel Şaron’un başbakan olmasıyla birlikte gelişen El Aksa İntifadısıyla birlikte bazı silahlı eylemler yapmak zorunda kalmışsa da, küçük-burjuva aydınlarının ideolojik dönüşümünü bertaraf edemediği için, etkisiz kalmıştır.

İşte bu sınıfsal ilişki ve çelişkiler içinde, İsrail’in Ariel Şaron’la birlikte başlattığı askeri zor uygulamaları ve son işgal hareketi, emperyalizmle uzlaşma çizgisi izleyen kesimlerin açık işbirlikçi haline getirilmesi amacını da içermektedir. Son aylarda ABD’nin Yaser Arafat’a yönelik açıklama ve tavırları, bu amacın dışı vurumları olmuştur.

Bugün Amerikan emperyalizmi ve İsrail, açık askeri zor ve işgal yöntemi ile, Filistinlileri sınıfsal ayrışmaya bağlı olarak bölmeye çalışmaktadır. Gerçek ve sürekli bir toprağa, dolayısıyla pazara sahip olmayan, kendi devletini kuramamış Filistinliler için sunulan seçenek Körfez emirlikleri gibi olmaktır. Bu nedenle, “birleşik ve bağımsız bir Filistin”, her dönemdekinden çok daha önemli hale gelmiştir. Sorunun bugün geldiği yer, İsrail’in emperyalizm adına yürüttüğü açık askeri zor ve işgale karşı direniş olmakla birlikte, direnişin geleceğe yönelik programı ve çizgisi büyük önem taşımaktadır. Filistinliler, ya “globalleşen dünya”da, emperyalizme ve onun Orta-Doğu’daki askeri uzantısı olan İsrail’in denetimi ve yönetimi altında bir bağımlılığa boyun eğeceklerdir, ya da emperyalizme ve siyonizme karşı dünya halklarının mücadelesinin bir parçası olarak savaş devam edeceklerdir. Seçenek budur ve bu seçeneklerden hangisinin etkin olacağı, Filistin içindeki özgün sınıfsal ayrışma tarafından belirlenecektir.

Gerçek bir Marksist-Leninist örgütlenme, Filistin halkını bilinçlendirip örgütleyemediği sürece, tüm çatışma, emperyalizmle uzlaşma yanlısı küçük-burjuva aydınları ve küçük sermaye kesimleri ile “islamcı” sermaye arasında gelişeceği de unutulmamalıdır.

<http://www.kurtuluscephesi.com> 5. Yılında

www.kurtuluscephesi.com adresinden Mart 1998 tarihinde yayınlamaya başladığımız Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası dördüncü yılını tamamladı. Zaman içinde içeriğin genişlemesinin gerektirdiği alan ihtiyacı ve ulaşım olanaklarını artırmak amacıyla, 2000 yılının son ayından itibaren Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfasına üç yeni adresten dah ulaşmak olanaklı hale geldi:

<http://www.kurtuluscephesi.org>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.de>

Böylece kullanılabilir internet alanının

kapasitesi 200 MB'ye yükselirken, kapsamı önemli ölçüde gelişti.

İçerik olarak onbeş alt bölümden oluşan Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası'ndaki toplam yazılı metin sayısı (html formatında) 1.095'dir.

Bu yıldan itibaren, başta Eriş Yayınları olmak üzere, Kurtuluş Cephesi dergileri ile Marksist-Leninist klasiklere Acrobat Reader formatında (pdf) internet sayfamızda yer vermeye başladık. Mart 2002 sonu itibariyle 48 kitap ve dergi pdf formatıyla yayınlanmaktadır.

- Marks-Engels: Seçme Yapıtlar -1 (html)
- Marks-Engels: Seçme Yapıtlar -2 (html)
- Marks-Engels: Seçme Yapıtlar -3 (html)
- Marks-Engels: Komünist Manifesto (html, pdf)
- Marks-Engels: Alman İdeolojisi (html, pdf)
- Marks-Engels: Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı(html)
- Marks-Engels: M e k t u p l a r (html)
- K. Marks: 1844 Elyazmaları - Ekonomi Politik ve Felsefe (html)
- K. Marks: Feuerbach Üzerine Tezler (html, pdf)
- K. Marks: Fransa'da Sınıf Savaşmaları (1848-1850) (html, pdf)
- K. Marks: Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i (html, pdf)
- K. Marks: Fransa'da İç Savaş (html, pdf)
- K. Marks: Gotha Programının Eleştirisi (html, pdf)
- K. Marks: Ekonomi Politğin Eleştirisine Katkı (html)
- K. Marks: K A P İ T A L, Cilt: I (html)
- K. Marks: K A P İ T A L, Cilt: III (html)
- K. Marks: Hindistan'da İngiliz Egemenliği (html)
- K. Marks: Hindistan'da İngiliz Egemenliğinin Gelecekteki Sonuçları (html)
- K. Marks: People's Paper'ın Yıldönümünde Yapılan Konuşma (html)
- K. Marks: Ücretli Emek ve Sermaye (html, pdf)
- K. Marks: Ücret, Fiyat ve Kâr (html, pdf)
- K. Marks: Serbest Ticaret Sorunu Üzerine (html)
- F. Engels: Komünizmin İlkeleri (html)
- F. Engels: İngiltere'de Emekçi Sınıfın Durumu (html)
- F. Engels: Almanya'da Devrim ve Karşı-Devrim (html)

- F. Engels: Anti-Dühring (html)
- F. Engels: Köylüler Savaşı (html, pdf)
- F. Engels: Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu (html, pdf)
- F. Engels: Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni (html, pdf)
- F. Engels: Otorite Üzerine (html)
- F. Engels: Blankici Komün Mültecilerinin Programı (html)
- F. Engels: Konut Sorunu (html, pdf)
- F. Engels: Ludwig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu (html, pdf)
- F. Engels: 1891 Sosyal-Demokrat Program Tasarısının Eleştirisi (html, pdf)
- F. Engels: Karl Marks'ın Ekonomi Politîğin Eleştirisine Katkısı (html)
- F. Engels: Karl Marks (html)
- F. Engels: Marks'ın Mezarı Başındaki Konuşma (html)
- Lenin: Alman Şovenizmi ile Alman-Olmayan Şovenizm (html)
- Lenin: Avrupa İşçi Hareketi İçindeki Ayrılıklar (html)
- Lenin: Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine (html)
- Lenin: Az Olsun, Temiz Olsun (html)
- Lenin: Bir Adım İleri, İki Adım Geri (html)
- Lenin: Bir Yoldaşa Mektup (html)
- Lenin: D e v l e t v e D e v r i m (html, pdf)
- Lenin: D e v l e t (html)
- Lenin: Devrimci Maceracılık (html)
- Lenin: Diyalektik Sorun Üzerine (html)
- Lenin: Emperyalizm ve Sosyalizmdeki Bölünme (html)
- Lenin: Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması (html, pdf)
- Lenin: Gerilla Savaşı (html)
- Lenin: İşçi Sınıfı ve Yeni-Maltusçuluk (html)
- Lenin: Kâhince Sözler (html)
- Lenin: Karl Marks (html)
- Lenin: Friedrich Engels (html)
- Lenin: Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm (html)
- Lenin: Marksizm ve Ayaklanma (html)
- Lenin: Marx-Engels-Marksizm (html)
- Lenin: Marksizmin Tarihsel Gelişmesinin Bazı Özellikleri (html)
- Lenin: Nereden Başlamalı (html)
- Lenin: Ne Yapmalı? (html, pdf)
- Lenin: Nisan Tezleri (html)
- Lenin: Sosyalizm ve Din (html)
- Lenin: Proletarya Partisinin Din Konusundaki Tutumu (html)
- Lenin: Proletarya Devriminin Askeri Programı (html)
- Lenin: Parti Örgütü ve Parti Edebiyatı (html)
- Lenin: Rus Sosyal-Demokrat Hareketi İçindeki Reformculuk (html)
- Lenin: "Kültürde" Ulusal Özerklik (html)
- Lenin: Ulusal Sorun Üzerine Tezler (html)
- Lenin: Ulusal ve Sömürgeler Sorunu Üzerine Tezler (html)
- Lenin: Üçüncü Enternasyonal ve Tarihteki Yeri (html)
- Lenin: "Sol" Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı (html, pdf)
- Stalin: Diyalektik ve Tarihi Materyalizm (html, pdf)
- Stalin: Kadrolar Üzerine (html)
- Stalin: Anarşizm mi? Sosyalizm mi? (html, pdf)
- Mao Zedung: Liberalizmle Mücadele (html)
- Mao Zedung: Teori ve Pratik (html, pdf)
- Mao Zedung: Japonlara Karşı Gerilla Savaşında Strateji Sorunları (html, pdf)
- Mao Zedung: Çin Devrimci Savaşında Strateji Sorunları (html, pdf)
- Giap: Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı (html)
- Che Guevara: Gerilla Savaşı : Bir Yöntem (html)
- Che Guevara: Gerilla Savaşı (html)
- Che Guevara: Politik Egemenlik ve Ekonomik Bağımsızlık (html)
- Che Guevara: Latin-Amerika Gençliğine (html)
- Che Guevara: Küba Devriminin İdeolojisini İncelemek İçin Notlar (html)

Che Guevara:	Latin-Amerika Devriminin Taktik ve Stratejisi (html)
Che Guevara:	Küba Bir İstisna mı, Yoksa Öncü mü? (html)
Che Guevara:	Tricontinental'e Mesaj : "... İki, Üç Daha Fazla Vietnam (html)
Clausewitz:	Savaş Üzerine (html, pdf)
C. Marighella:	Şehir Gerillasının Elkitabı (html, pdf)
R. Debray:	Devrimde Devrim mi? (html, pdf)
J. Quartim:	Regis Debray ve Brezilya Devrimci Hareketi (html)
Gaby Weber:	Gerilla Bilanço Çıkıyor (html)
G. Politzer:	Felsefenin Temel İlkeleri (html)
Nikitin:	Ekonomi Politik (html)
Mahir Çayan:	Revizyonizmin Keskin Kokusu-I (html, pdf)
Mahir Çayan:	Revizyonizmin Keskin Kokusu-II (html, pdf)
Mahir Çayan:	Sağ Sapma, Devrimci Pratik ve Teori (html, pdf)
Mahir Çayan:	Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine (html, pdf)
Mahir Çayan:	ASD'ye Açık Mektup (html, pdf)
Mahir Çayan:	Yayın Politikamız (html, pdf)
Mahir Çayan:	Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi (html, pdf)
Mahir Çayan:	Kesintisiz Devrim I (html, pdf)
Mahir Çayan:	Kesintisiz Devrim II-III (html, pdf)
İlker Akman:	Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	THKP ve THKC Devrim Programları (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	THKP-C ve 15 Yıl (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ve Devrimci Taktiğimiz (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Marksizm-Leninizm Bir Dogma Değil, Eylem Kılavuzudur-III (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Ulusal Sorun Üzerine (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	THKP-C/HDÖ Ankara Davası Savunması (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Revizyonizmin Revizyonu (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Gramsci Üzerine (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	Oligarşi Nedir? (html, pdf)
THKP-C/HDÖ:	"Yeni" Oportünizm Üzerine (html)
THKP-C/HDÖ:	Rus Devriminden Çıkan Dersler (html)
THKP-C/HDÖ:	Eski Bir Gerillanın "Emek"i (html)
THKP-C/HDÖ:	Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ve "Yeni" Çözüm'ün Fırsatçılığı (html)

<http://www.kurtuluscephesi.com>

	Hit	Açılan Sayfa	Alınan Kilobayt	Giriş Yapanlar
Mart 1999	98.236	24.122	658.355	4.215
Mart 2000	149.981	43.564	944.478	7.193
Mart 2001	157.516	64.385	1.350.324	11.361
Nisan 2001	155.608	64.316	1.512.660	10.529
Mayıs 2001	159.337	68.104	1.506.167	10.973
Haziran 2001	136.313	55.359	1.355.912	10.271
Temmuz 2001	146.455	63.537	1.435.640	10.639
Ağustos 2001	153.607	64.988	1.407.472	11.653
Eylül 2001	135.798	60.117	1.500.835	10.088
Ekim 2001	195.844	78.381	1.663.867	12.765
Kasım 2001	179.495	69.269	1.582.282	13.191
Aralık 2001	175.003	69.167	1.529.257	13.056
Ocak 2002	176.226	69.229	1.423.776	13.954
Şubat 2002	162.348	55.799	1.275.550	11.924
Mart 2002	172.010	64.293	1.764.786	15.628

Kitap ve Katalog isteme adresi:

Postfach 1414
55504 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Mail Adresi:

erisyay@kurtuluscephesi.com
erisyay@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
THKP-C/HDÖ : **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I**
İLKER AKMAN : **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **OLİGARŞİ NEDİR?**
THKP-C/HDÖ : **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOGMA DEĞİL,
EYLEM KILAVUZUDUR-III**
THKP-C/HDÖ : **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
THKP-C/HDÖ : **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ
VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **GRAMSCİ ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
THKP-C/HDÖ : **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **“BDS” : BİR PRAGMATİK SAPMA**
THKP-C/HDÖ : **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
THKP-C/HDÖ : **DEVİRİM PROGRAMLARI**
THKP-C/HDÖ : **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
THKP-C/HDÖ : **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
THKP-C/HDÖ : **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-I

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-II

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi dergisinden]

